

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

EVALUACE VÝZVY MEZINÁRODNÍ MOBILITA PRO ZNEVÝHODNĚNOU MLÁDEŽ

PRŮBĚŽNÁ ZPRÁVA

Vypracovalo:

Oddělení evaluací (802)
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

Kontaktní osoba:

Mgr. Kristýna Čechová, kristyna.cechova@mpsv.cz
Ing. Monika Bauerová, monika.bauerova@mpsv.cz

Duben 2018

Obsah

1	MANAŽERSKÉ SHRnutí.....	4
2	EVALUAČNÍ DESIGN	7
2.1	Evaluační otázky.....	7
2.2	Zdroje dat.....	8
2.3	Harmonogram.....	9
3	KONTEXT EVALUOVANÝCH PROJEKTŮ	10
3.1	Situace na trhu práce.....	10
3.2	Záruky pro mladé a Iniciativa na podporu mládeže.....	12
4	CÍLOVÁ SKUPINA	15
4.1	Charakteristika cílové skupiny	15
4.2	Bariéry vstupu na pracovní trh	26
4.3	Očekávání od účasti v projektu.....	29
5	PROCESNÍ ČÁST	32
5.1	Nábor účastníků	32
5.2	Organizační tým	34
5.3	Spolupráce se zahraničním partnerem	35
5.4	Financování projektu	36
6	AKTIVITY	37
6.1	Hodnocení aktivit	37
7	DOPADY/VÝSLEDKY – SLOUČENÍ DOTAZNÍKU	46
7.1	Předběžné výsledky z IS ESF.....	46
7.2	Změny ve vnímání bariér	49
7.3	Sebehodnocení	51
7.4	Vhodnost intervence pro vybranou cílovou skupinu	53
7.5	Přínosy projektu	54
8	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	62

Seznam zkratk:

CS - Cílová skupina

FS – Fokusní skupina

FS CS – Fokusní skupina konaná s cílovou skupinou

FS příjemci – Fokusní skupina konaná s příjemci

IS ESF 2014+ - Informační systém ESF 2014+

MS2014+ - Monitorovací systém 2014+

1 Manažerské shrnutí

Cílem průběžné evaluační zprávy výzvy Mezinárodní mobilita pro znevýhodněnou mládež je navázat na předešlou vstupní zprávu, kde byla představena metodologie evaluace a shrnuty dosavadní znalosti o výzvě a projektech. Průběžná zpráva se zaměřuje na vyhodnocení evaluačních dotazníků cílové skupiny a příjemců v komparaci s výsledky z fokusních skupin a dalšími zdroji dat. Jejím dalším úkolem je zkoumat procesní část projektů a uvést předběžné dopady a výsledky intervence.

Během realizace projektů došlo v České republice ke snížení míry nezaměstnanosti. Tento trend byl rovněž zaznamenán v kategorii mladých do 29 let. Pozitivní trend ve vývoji zaměstnanosti se negativně odráží v náboru CS do projektu a ovlivňuje tak částečně tuto aktivitu. Dalším vlivem mohou být paralelně probíhající konkurenční projekty Úřadu práce ČR, které cílí na obdobnou cílovou skupinu. Pro realizátory, kteří výhradně spoléhali na zajištění CS pobočkami ÚP ČR, představoval nábor často větší překážku. Pokud realizátor vyhledával jiné možnosti zajištění CS a nespolehal se pouze na ÚP ČR, který požadované CS nabízel vlastní projekty, nepůsobila mu tato aktivita takové komplikace.

V průběžné evaluační zprávě vycházíme ze vstupních dotazníků již všech uskutečněných projektů. Vyplněno bylo celkem 345 vstupních dotazníků. Mezi respondenty bylo 56 % mužů a 44 % žen. V projektech je nejčteněji zastoupená věková kategorie 25 až 29 let s podílem 46 % a kategorie 20 až 24 let se 41 %. Z hlediska vzdělání je složení podpořených osob velmi různorodé. Nejčastěji mají respondenti střední vzdělání s maturitou (32 %) a základní vzdělání (30%). Nejvíce respondentů uvedlo jako současné bydliště Moravskoslezský kraj (39 %) a Ústecký kraj s (22 %). Právě toto území Moravskoslezského regionu a regionu Severovýchod se potýkalo s vyšší nezaměstnaností mladých oproti ostatním regionům ČR a cílí na něj nejvíce těchto projektů.

Téměř polovina respondentů měla při vstupu do projektu minimální pracovní zkušenosti. Tyto osoby neměly žádné pracovní zkušenosti (23 %), anebo maximálně do jednoho roku (25 %). Vysoký počet respondentů (65 %) navíc ukončil účast v denním vzdělání před 2 až 5 a více lety. Do této kategorie patří vysoký podíl respondentů se základním vzděláním. Většina těchto osob se základním vzděláním (70 %) ukončila denní vzdělávání před dvěma až více než pěti lety a přitom polovina z nich nemá žádnou praxi nebo méně než jeden rok.

Při vstupu do projektu téměř polovina respondentů deklarovala, že pro ně na pracovním trhu není dostatek pracovních příležitostí. Jako nejčastější hlavní důvod nenalezení zaměstnání však zmiňovali nedostatečnou praxi, a to ve 131 výskytech nebo své nedostatečné vzdělání (58 výskyty).

Od účasti v projektu respondenti očekávali zlepšení se v cizím jazyce (190 výskyty), získání pracovní praxe (111 výskyty) a nových zkušeností (110 výskyty) nebo získání nových kontaktů, ať už pracovních nebo osobních (94 výskyty).

Hodnocení procesní části identifikovalo problémy v několika oblastech. Pro některé z realizátorů byl velmi obtížný již zmíněný nábor účastníků. Na tuto aktivitu působilo několik faktorů. Kromě vývoje zaměstnanosti v ČR se jevila problematicky spolupráce s některými pobočkami ÚP ČR. Tato neuspokojivá kooperace může pramenit ze vzájemné konkurence při náboru potenciálních uchazečů do paralelně realizovaných projektů. Jako další problém je spatřována podmínka evidence na ÚP ČR

déle než 6 měsíců u kategorie osob s kvalifikací ISCED 3 až 6, která dle realizátorů není dobře nastavená. Přes problematické vztahy s některými úřady práce se 61 % respondentů poprvé setkalo s projektem právě prostřednictvím ÚP ČR.

Většina příjemců měla spíše výhrady k nastavení pravidel spolupráce se zahraničním partnerem. Ty však jednohlasně směřovaly k dokladování mzdových nákladů. Realizátoři by uvítali, kdyby jejich zahraniční partneři mohli své případné mzdové náklady fakturovat. Velké problémy s dokladováním mzdových výdajů souvisí s odlišnou legislativou partnerských zemí.

Nedostatečně vnímali realizátoři nastavení finanční zálohy. Uvítali by vyšší zálohy alespoň ve výši 50 %, aby předešli finančním problémům v období realizace projektů. Přínosná se také jeví zjednodušená forma vykazování. Paušální výdaje a jednotkové náklady by považovali za přínos a zjednodušení pro finanční řízení projektu.

Účastníci i příjemci oceňovali a vyzdvihovali možnost individuálního přístupu, který je pro tuto výzvu stěžejní. Kromě aktivit zaměřených na individuální poradenství byla zdůrazňována možnost výběru zaměření stáže nebo jiných motivačních a integračních aktivit. Velmi chválená byla rovněž schůzka účastníků se zástupcem zahraničního partnera a realizátora projektu před zahraniční stáží. Projevila se jako velmi podstatná pro posílení vzájemné důvěry mezi všemi zúčastněnými stranami.

V zásadě všechny aktivity byly CS i realizátory hodnoceny velmi kladně. Pokud se respondenti vyjadřovali k delšímu časovému rozsahu, jednalo se o delší jazykovou přípravu, a to jak před stáží, tak během ní v zahraničí. Výuku v zahraničí podpořené osoby velmi oceňovaly. Probíraly témata, se kterými se běžně setkávaly v každodenní komunikaci a kurz obecně více reflektoval jejich potřeby. Další hojnější výskyty k delšímu časovému rozsahu se týkaly prodloužení samotné zahraniční stáže.

U aktivit v závěrečné fázi projektu účastníci nepociťovali tak vysokou přidanou hodnotu jako jejich realizátoři. Komplikací mnohdy může být i absence vhodných rekvalifikačních kurzů právě v období této fáze projektu a účastník tak musí dlouhou dobu čekat, než bude moci na rekvalifikaci nastoupit. Pro tuto závěrečnou fázi se zdá podstatné znovu posoudit, zda jsou aktivity dobře nastaveny, pokusit se účastníkům více vysvětlit význam těchto aktivit a zorganizovat je takovou formou, kterou by vnímali jako přínosnou.

Při sledování vývoje v sebehodnocení podpořených osob během projektu jsou zaznamenávány posuny ve vnímání vhodných pracovních příležitostí, dostatečné pracovní praxe nebo získaných znalostí a dovedností, které mohou v zaměstnání současně nabídnout.

Hodnocení vhodnosti intervence pro vybranou CS je problematické. Projekty se zaměřují na individuální problémy jedinců a reagují tak na potřeby těchto konkrétních osob. Přínos je tedy patrný u většiny účastníků, nehledě na jejich sociodemografické charakteristiky. Jak však vyplývá ze skupinové diskuze, účastníci s vysokoškolským vzděláním byli více schopni samostatnosti, kterou v rámci těchto projektů nemohli natolik rozvíjet. Z dotazníkového šetření je navíc patrné, že vysokoškolsky vzdělané osoby prohloubily své měkké dovednosti podstatně méně, nežli tomu bylo u osob s nižším vzděláním.

Na průběžnou zprávu bude navazovat závěrečná zpráva, která bude shrnovat všechny hlavní evaluační poznatky a dopady projektu včetně kvantitativního vyhodnocení situace CS na trhu práce po skončení podpory.

2 Evaluační design

2.1 Evaluační otázky

V této kapitole průběžné evaluační zprávy nejdříve uvádíme přehled evaluačních otázek. U každé otázky je navíc uvedeno, zda je (alespoň částečně) v průběžné zprávě zodpovězena a případně v jaké kapitole. V dalších podkapitolách pak následuje přehled jednotlivých zdrojů kvalitativních i kvantitativních dat, která byla v rámci zpracování průběžné evaluační zprávy využita a harmonogram evaluace.

Tabulka 1 Přehled evaluačních otázek

		Evaluační otázky	Nástroje sběru dat	Kapitola
Cílová skupina	1	Jaké cílové skupiny vstoupily do projektu? Sociodemografické charakteristiky, typ znevýhodnění, postavení na trhu práce, motivace	- Dotazník CS (začátek účasti) - IS ESF 2014+	3.1 3.3
	2	Co bránilo cílové skupině v uplatnění na trhu práce před účastí v projektu? Bude rozlišeno dle charakteristik v rámci CS.	- Dotazník CS (začátek účasti) - Dotazník příjemci - FS CS a FS příjemci	3.2
Realizace projektu	3	Jak probíhal nábor cílové skupiny? - Jak byla CS kontaktována? - Byl rozdíl mezi počtem osob, které vstoupily do projektu, a počtem osob, které skutečně odjely na zahraniční stáž?	- Dotazník CS (začátek účasti) - Dotazník příjemci - FS příjemci	4.1 5.1
	4	Jakými aktivitami cílová skupina prošla? - Bude rozlišeno dle charakteristik v rámci CS. - Jak dlouho trvaly jednotlivé fáze projektu? - Jaké jsou charakteristiky účastníků rekvalifikací?	- Dotazník CS (konec účasti) - IS ESF 2014+ - FS CS	5.1
	5	Odpovídala zahraniční stáž potřebám podpořené skupiny a cílům projektu? Z hlediska odbornosti, délky a pracovního prostředí.	- Dotazník CS (Konec účasti) - FS CS - Dotazník příjemci	5.1
	6	Byla realizace některých aktivit pro příjemce problematická? Překážky realizace.	- Dotazník příjemci - FS příjemci	4.1 5.1
	7	Jaká byla spokojenost podpořené skupiny s jednotlivými aktivitami? - Byly aktivity pro CS užitečné? - Byla vhodně nastavená časová dotace aktivit?	- Dotazník CS (konec účasti) - FS CS - Dotazník příjemci	5.1
	8	Jak probíhala podpora cílové skupiny po návratu ze zahraničí? Bude rozlišeno dle charakteristik v rámci CS.	- Dotazník CS (konec účasti) - Dotazník	5.1

		Evaluační otázky	Nástroje sběru dat	Kapitola
			příjemci, • FS CS	
	9	Komplikovalo v nějakém ohledu realizaci projektů nastavení výzvy?	• Dotazník příjemci, • FS příjemci	• 4
Výsledky	10	Jak se změnila zaměstnanost cílové skupiny po ukončení realizace projektů oproti její situaci před vstupem do projektu? • Bude rozlišeno dle charakteristik v rámci CS. • Jak se zaměstnanost po skončení účasti změnila v čase? • Připisuje tuto změnu CS své účasti v projektu?	• Dotazník CS (začátek účasti, konec účasti) • IS ESF 2014+	• 6.1 • 6.5
	11	Jaké byly měkké přínosy intervence? Jak se změnila zaměstnatelnost CS? • Bude rozlišeno dle charakteristik v rámci CS. Sledován bude také návrat do vzdělávání. • Jak se změnila spokojenost CS? • Změnilo se vnímání bariér vstupu na trh práce?	• Dotazník CS (začátek účasti, konec účasti) • FS CS	• 6.5 • 6.2
	12	Je nějaká podskupina cílové skupiny, pro kterou se intervence neosvědčila? • Z hlediska výsledků i spokojenosti a realizace.	• Souhrnná otázka	• 6.4
Hospodárnost	13	Byla do projektu zařazena nějaká aktivita, která se ukázala jako postradatelná?	• Dotazník (konec účasti) • FS příjemci	• 5.1

2.2 Zdroje dat

Zdroje dat a evaluační metody jsou popsány podrobněji ve vstupní zprávě. Níže následuje pouze přehled zdrojů dat pro základní orientaci, na základě jakých dat byla průběžná zpráva zpracována. Využity byly dvě fokusní skupiny s podpořenými osobami, fokusní skupina s příjemci, dotazníkové šetření mezi podpořenými osobami a mezi příjemci. Dále byla dílčím způsobem vyhodnocena data z IS ESF 2014+. V neposlední řadě byly v rámci desk research využity sebeevaluace příjemců.

Níže uvádíme základní údaje o průběhu sběru dat.

- **Fokusní skupiny:** realizovány v květnu 2017 externím dodavatelem, firmou STEM/MARK. Celkem byly realizovány tři fokusní skupiny.¹
 - Fokusní skupina s příjemci: Zúčastnilo se jí 10 příjemců.
 - Dvě fokusní skupiny s podpořenými osobami: Každé fokusní skupiny se zúčastnilo 10 podpořených osob. Hlavním limitem zobecnitelnosti závěrů z fokusních skupin bylo

¹ Zprávu z fokusních skupin můžete nalézt zde:

https://www.esfcr.cz/documents/21802/6612683/FG_Mezin%C3%A1rodn%C3%ADmobilita+pro+znev%C3%BDhodn%C4%9Bnou+ml%C3%A1de%C5%BE.pdf/5a2f94ce-5f56-40ac-b762-5de583ebdc39?version=1.0&t=1499859188053

vyšší zastoupení osob s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním v diskuzích oproti skutečně podpořeným osobám v projektech.

- **Dotazníkové šetření u příjemců:** Dotazníkové šetření probíhá průběžně. Projekty jsou osločovány v jejich závěrečné fázi realizace. V době zpracování průběžné zprávy byly proto dostupné dotazníky od 6 projektů. Dotazník vyplnili zástupci všech oslovených projektů.
- **Dotazníkové šetření u podpořených osob:** Podpořené osoby vyplňují dotazníky při vstupu a při výstupu z projektu. Průběžná zpráva byla zpracována na základě 345 dotazníku při vstupu do projektu a 137 dotazníků při výstupu. Obě části dotazníku byly propojeny přes unikátní kód. 10 % výstupních dotazníků se nepodařilo propojit. Posuny cílové skupiny byly tedy analyzovány u 123 osob. U posunů cílové skupiny není možné prokázat kauzalitu (design evaluace nepracuje s kontrolní skupinou).

V době zpracování průběžné zprávy byly dostupné také **čtyři zprávy ze sebeevaluací projektů**. U všech šesti projektů s kratší realizací byla dále využita data z **IS ESF 2014+**, kvůli přetrvávajícím technickým problémům však oproti plánu v omezenějším rozsahu (využita byla data z monitorovacích listů, nikoliv však z databází ÚP a ČSSZ). Komplexní analýza vývoje situace podpořených osob na trhu práce včetně porovnání s obdobnými intervencemi bude provedena v rámci zpracování závěrečné zprávy.

2.3 Harmonogram

Harmonogram evaluace byl aktualizován s ohledem na dosavadní průběh evaluačních šetření a dostupnost dat.

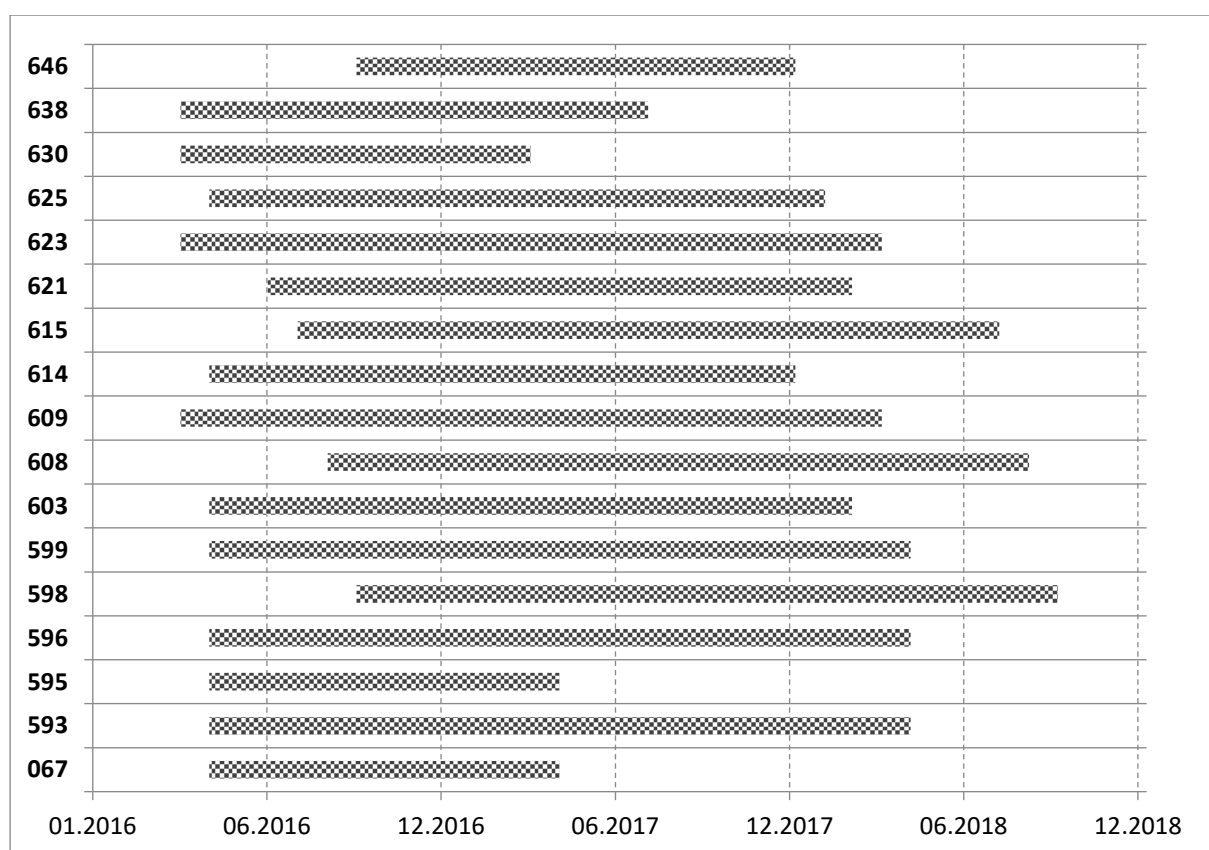
Činnost, výstup	Termín
Příprava a realizace dotazníkového šetření u podpořených osob	únor 2016 - průběžně
Prezentace plánované evaluace na semináři pro příjemce	květen 2016
Vstupní evaluační zpráva	září 2016
Fokusní skupiny – podpořené osoby	květen 2017
Fokusní skupiny – příjemci	květen 2017
Průběžná evaluační zpráva	březen 2018
Závěrečná evaluační zpráva	prosinec 2018
Prezentace výsledků evaluace	leden 2019

3 Kontext evaluovaných projektů

3.1 Situace na trhu práce

Při hodnocení výsledků intervence je nutné vzít v potaz také další faktory, které ovlivňují situaci cílové skupiny na trhu práce. Zejména musí být zohledněny změny na trhu práce ve sledovaném období. Všechny projekty zahájily svou realizaci v roce 2016. Graf č. 1 zobrazuje indikativní harmonogram projektů. Data odpovídají údajům z MS2014+, u projektů v realizaci bylo jako datum ukončení projektu použito datum předpokládaného ukončení. Délka realizace projektů se proto může změnit. Průměrná délka realizace projektu je 20 měsíců. Tři projekty byly realizovány po dobu jednoho roku, osm projektů dva roky.

Graf 1 Harmonogram projektů výzvy 32

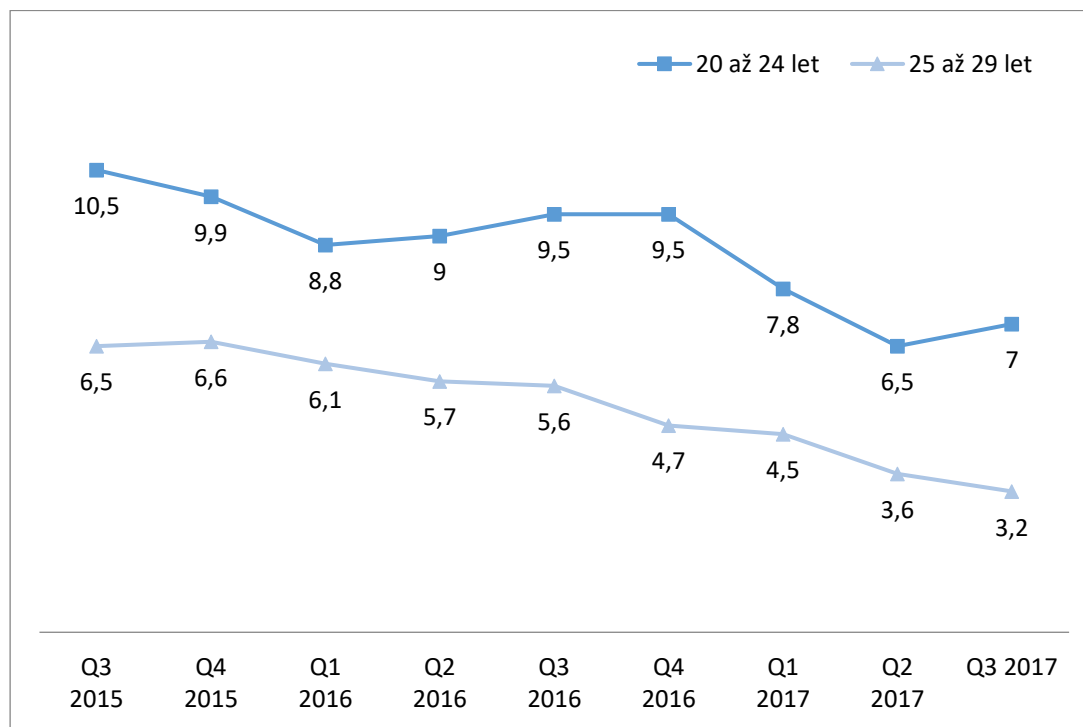
Zdroj: MS2014+

Během realizace projektů došlo v České republice ke snížení míry nezaměstnanosti. Graf č. 2 je založen na datech z výběrového šetření pracovních sil. Specifická míra nezaměstnanosti poklesla pro osoby v kategorii 20 až 24 let i pro kategorii 25 až 29 let.² Ve třetím čtvrtletí 2015 byla specifická míra nezaměstnanosti osob v kategorii 20 až 24 let 10,5 %. Ve třetím čtvrtletí 2017 pak 7 %. Obdobný

² V grafu není znázorněna kategorie osob ve věku 15 až 19 let. U této skupiny je míra nezaměstnanosti výrazně vyšší. Zařazení řady do grafu by proto snižovalo jeho přehlednost. Tato věková kategorie tvoří v projektu pouze 10 % podpořených osob. Ve třetím čtvrtletí roku 2017 byla specifická míra nezaměstnanosti pro tuto kategorii 21 %. Sledování v čase navíc komplikuje její výrazná sezónnost.

trend zaznamenala také specifická míra nezaměstnanosti pro kategorii 25 až 29 let, která klesla z 6,5 na 3,2 %. K tomuto vývoji je třeba přihlídnout při interpretaci dat sledující posuny u podpořených osob. Na jejich situaci měl kromě účasti v projektu vliv právě mimo jiné celkový vývoj trhu práce v České republice.

Graf 2 Specifická míra nezaměstnanosti

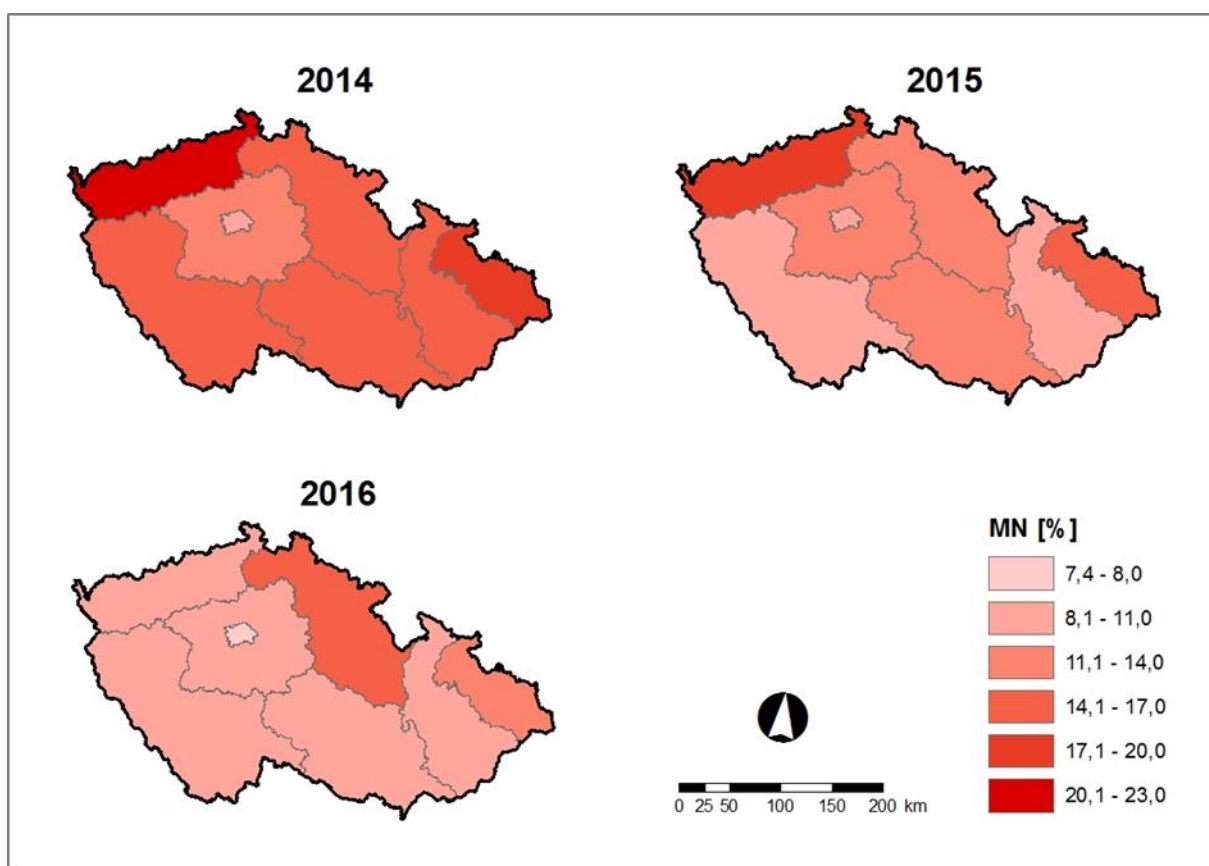
Zdroj: ČSÚ 2018 – Výběrové šetření pracovních sil³

Trh práce má i svá regionální specifika, to ilustruje obrázek č. 1. Kartogramy ukazují, že v době kdy projekty začaly svou realizaci, se situace na trhu práce v regionech (NUTS2) již zlepšila. Vyšší nezaměstnanost byla oproti zbytku ČR v regionu Moravskoslezsko a v regionu Severovýchod.

Z celkového počtu 17 projektů má šest projektů území dopadu ve více než jednom kraji. Nejvíce projektů má území dopadu v Moravskoslezském kraji (9 projektů). V Ústeckém kraji působí 4 projekty. V ostatních krajích působí jeden až tři projekty. V regionu Severozápad klesla míra nezaměstnanosti v kategorii 15 až 24 let z 22,9 % v roce 2014 na 10,4 % v roce 2016 a v Moravskoslezsku z 18,9 % na 13,4 %. Pokles míry nezaměstnanosti v této kategorii byl zaznamenán ve všech regionech NUTS2.

³https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM07&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&c=v3~6__RP2017QP2&&str=v194%20-%20w=

Obrázek 1 Míra nezaměstnanosti v kategorii 15 až 24 let v regionech NUTS2

Zdroj: Eurostat 2018⁴; zpracováno v ArcGis

3.2 Záruky pro mladé a Iniciativa na podporu mládeže

Na zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti mladých jsou zaměřeny také další projekty kromě projektů výzvy 032. Nejvýznamnější (objemem prostředků) jsou projekty realizované Úřadem práce v rámci dvou výzev: **Záruky pro mladé** a dva projekty z výzvy **Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže pro region NUTS Severozápad v Ústeckém a Karlovarském kraji** (dále je zkráceně budeme označovat jako Záruky a Iniciativa). V tabulce č. 2 je seznam projektů a jejich základní charakteristiky. U všech uvedených projektů je plánováno jejich prodloužení a odpovídající navýšení rozpočtu. Cílové hodnoty indikátoru jsou proto již nyní překročeny. Celkem je v rámci těchto projektů plánováno podpořit zhruba 6700 mladých uchazečů o zaměstnání. Ke konci ledna 2018 (poslední dostupný termín) kumulativně vstoupilo do projektu více než 10 000 osob. Velký rozsah projektů je zřejmý také, pokud se podíváme na počet osob, které vstoupily do projektu v lednu 2018. Celkově to bylo 510 osob. Tato data jsou pouze ilustrační a jsou uvedena za poslední dostupný termín.

⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/LFST_R_LFU3PERS

Tabulka 2 Projekty ÚP

Název projektu	Od	Do	MI ⁵ 60 000 cíl. hodnota	Počet vstup. osob v lednu 2018	Kumulativně k 31. 1. 2018	
					Počet osob, které vstoupily do projektu	Počet osob v aktivitě Stáže do zahraničí
Záruky pro mladé v Libereckém kraji	12.2015	11.2019	500	40	525	29
Záruky pro mladé v Královéhradeckém kraji	02.2016	12.2020	385	16	333	NR
Záruky pro mladé v Moravskoslezském kraji	02.2016	12.2020	1000	41	750	NR
Záruky pro mladé ve Středočeském kraji	01.2016	12.2020	1310	19	530	NR
Záruky pro mladé v Plzeňském kraji	01.2016	12.2020	360	22	464	NR
Záruky pro mladé v Jihočeském kraji	01.2016	12.2019	300	12	195	NR
Záruky pro mladé v Olomouckém kraji	02.2016	02.2019	210	13	346	NR
Záruky pro mladé v Jihomoravském kraji	01.2016	12.2020	1180	58	1 060	NR
Záruky pro mladé na Vysočině	12.2015	12.2020	490	19	267	NR
Záruky pro mladé ve Zlínském kraji	01.2016	02.2020	325	0	341	NR
Záruky pro mladé v Pardubickém kraji	02.2016	12.2020	560	26	384	NR
Iniciativa podpory zaměstnanosti mládeže pro region NUTS 2 Severozápad v Ústeckém kraji	11.2015	12.2018	2 000	164	3 818	141
Iniciativa podpory zaměstnanosti mládeže pro region NUTS 2 Severozápad v Karlovarském kraji	12.2015	10.2018	560	80	1 259	54

Zdroj: GŘ ÚP, SharePoint

Celkem čtyři projekty (dva z Iniciativy a dva ze Záruk) mají mezi projektovými aktivitami zařazenu rovněž zahraniční praxi. Minimální délka zahraniční stáže je v nich 3 měsíce. Na rozdíl od výzvy 032, se v Iniciativě a Zárukách vycházelo z konkrétní nabídky volných pracovních míst a konkrétních požadavků zahraničních zaměstnavatelů na kvalifikaci a další odborné i obecné a jazykové kompetence. Po úspěšném absolvování pohovoru přímo v zahraničí, účastník uzavře pracovní smlouvu v souladu s legislativou dané země. Osobám, které se zúčastní praxe v zahraničí prostřednictvím těchto projektů Iniciativy a Záruk, je po dobu stáže poskytován příspěvek na ubytování a cestovní výdaje spojené s cestou do místa konání stáže a zpět. Ostatní náklady si již účastník hradí sám ze svých finančních prostředků. Nástupem do zaměstnání v zahraničí účastník vystupuje z evidence ÚP ČR. Oproti tomu Mezinárodní mobilita mládeže po celou dobu projektu

⁵ Délka projektu a cílová hodnota indikátoru jsou u jednotlivých projektů v etapách navyšovány.

pracuje individuálně s jednotlivými účastníky, snaží se reflektovat jejich potřeby a zajišťuje jim kulturní i integrační programy. Podpořeným osobám jsou hrazeny veškeré výdaje související s touto aktivitou Zahraniční stáž, avšak stáž jako taková je bez nároku na mzdu. Účastník současně zůstává zařazen v evidenci ÚP ČR jako uchazeč o zaměstnání. Po skončení zahraniční stáže se s podpořenými osobami dále pracuje v navazujících aktivitách. Zahraniční stáž v této výzvě 032 znamená přípravu na zaměstnání, která může být i odrazovým můstkem pro zahraniční praxi právě v rámci projektů Iniciativy nebo Záruk.

Iniciativa a Záruky mají přímo v projektových žádostech projektů uvedeny vstupní nároky na uchazeče z hlediska jejich znalosti cizího jazyka. Navíc se jedná spíše o zaměstnání v zahraničí nežli o přípravu na zaměstnání s komplexní podporou, jako je tomu v mobilitě. Je tedy možné, že cílové skupiny budou mít do jisté míry odlišný charakter, minimálně co se týče jazykové vybavenosti. Ke konci ledna 2018 bylo do projektové aktivity Stáž v zahraničí zařazeno celkem 224 osob. Více než polovina z těchto osob je podpořena v rámci projektu Iniciativa podpory zaměstnanosti mládeže pro region NUTS 2 Severozápad v Ústeckém kraji. Také v těchto projektech je zahraniční stáž doplněna o další projektové aktivity.

Na podzim 2018 bude zpracována průběžná zpráva z evaluace projektů Iniciativy. Bude tak možné porovnat zkušenosti s mezinárodní mobilitou v těchto projektech a jejich dopady (za předpokladu, že se na základě šetření ukáže, že CS je porovnatelná). Průběžná zpráva evaluace Iniciativy bude zahrnovat vyhodnocení obdobného dotazníku pro CS jako u projektů výzvy 032, vyhodnocení dat z IS ESF 2014+ a kvalitativní terénní šetření (rozhovory s CS a s realizátory). V rámci evaluace bude aktivitě zahraniční stáže věnována zvláštní pozornost.

4 Cílová skupina

Tato část průběžné evaluační zprávy se soustředí na cílovou skupinu projektu. Sleduje podpořené osoby a jejich sociodemografické charakteristiky, situaci na trhu práce před účastí v projektu, vnímání bariér vstupu na pracovní trh a očekávání od účasti v projektu na základě analýzy dat ze vstupního dotazníkového šetření a souhrnné zprávy z fokusních skupin.

Cílová skupina při vstupu do projektu vyplnila celkem 345 vstupních dotazníků. Přesný počet podpořených osob však budeme znát až po ukončení všech realizovaných projektů z dat IS ESF. Dotazníkové šetření mezi CS bylo doplněno o fokusní skupiny, uskutečněné s 20 zástupci podpořených osob. Tento typ výzkumného šetření má charakter kvalitativních poznatků a umožňuje hlubší vhled a pochopení problematiky.

Do projektu se mohly zapojit osoby ve věku 15 až 30 let, evidované na ÚP ČR jako uchazeči o zaměstnání. Zároveň tyto osoby musely splňovat charakteristiku alespoň jedné ze čtyř podskupin uvedených ve výzvě k předkládání žádostí o podporu.

Kategorie CS:

- a) osoby bez kvalifikace nebo s nízkou úrovní kvalifikace (ISCED⁶ 0 až 2) – bez limitu pro minimální dobu evidence na ÚP ČR,
- b) osoby s kvalifikací ISCED 3 až 6 – s minimální dobou evidence na ÚP ČR po dobu 6 měsíců,
- c) národnostní menšiny a osoby z jiného sociokulturního prostředí – bez limitu maximálního dosaženého vzdělání a bez limitu pro minimální dobu evidence na ÚP ČR,
- d) osoby se zdravotním postižením – bez limitu maximálního dosaženého vzdělání a bez limitu pro minimální dobu evidence na ÚP ČR.

Realizátoři projektů často pracují s více než s jednou kategorií CS. Jednotlivé kategorie jsou navíc definovány poměrně široce a mohou se mezi sebou překrývat.

4.1 Charakteristika cílové skupiny

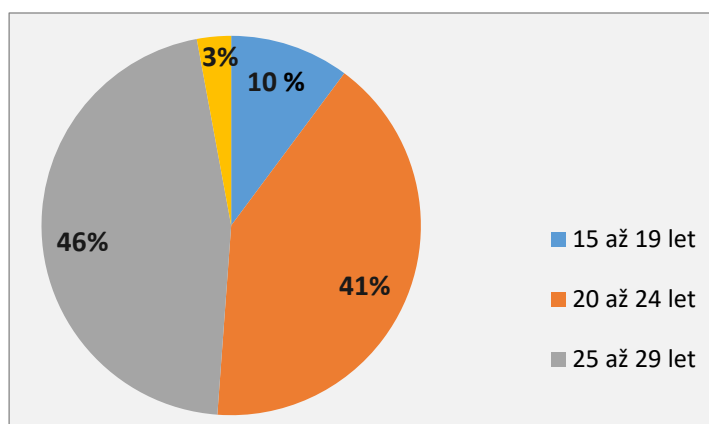
Počet respondentů (N) se liší v závislosti na zodpovězených otázkách. Nezodpovězené otázky se u konkrétních podpořených osob nevyskytovaly systematicky, tudíž žádný respondent nebyl při čištění dat z vyhodnocení zcela vypuštěn. Spíše v ojedinělých případech se respondenti rozhodli na některou otázku neodpovídat. Počet respondentů je vždy dostupný pod tabulkou nebo grafem.

Struktura cílové skupiny byla zjišťována prostřednictvím vstupního dotazníku, který vyplnilo 56 % mužů a 44 % žen. V projektech je nejčteněji zastoupená věková kategorie 25 až 29 let s podílem 46 %, nicméně nepatrně menší podíl připadá kategorii 20 až 24 let se 41 %. Nízké zastoupení můžeme pozorovat u kategorie 15 až 19 let, která tvoří pouhých 10 %. Kategorie 30 a více let je zastoupena pouhými 3 %, což je však očekávaný podíl vzhledem k tomu, že výzva umožňovala zapojení osob ve věku do 30 let. Grafické znázornění věkového složení podpořených osob vidíme na následujícím grafu č. 3.

⁶ ISCED = Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání

Podrobněji ke klasifikaci ISCED https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

Graf 3 Věkové složení respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=344

V tabulce č. 3 je zobrazeno regionální rozložení respondentů z hlediska jejich skutečného bydliště bez ohledu na jejich bydliště trvalé. Nejvíce respondentů uvedlo jako současné bydliště Moravskoslezský kraj, který s 39 % tvoří nejvýraznější podíl. Velké zastoupení má rovněž Ústecký kraj s 22 %. Právě toto území Moravskoslezského regionu a regionu Severovýchod se potýkalo s vyšší nezaměstnaností mladých oproti ostatním regionům ČR a cílí na něj nejvíce těchto projektů.

Tabulka 3 Regionální rozložení respondentů

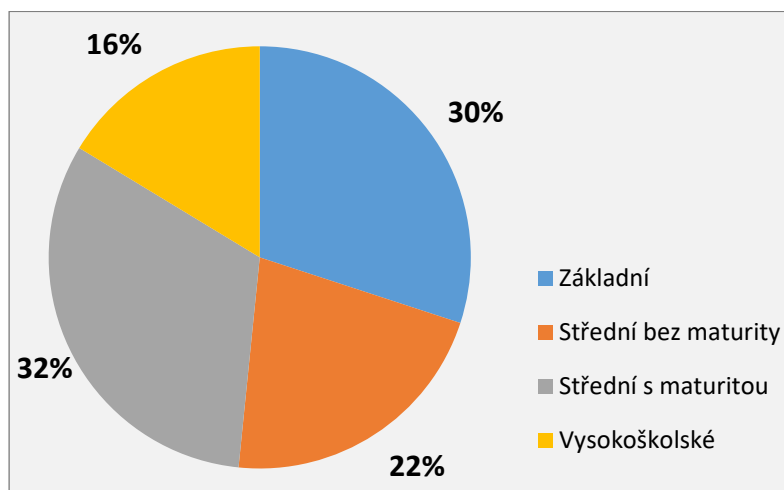
Kraj	Podíl respondentů
Moravskoslezský	39 %
Ústecký	22 %
Hlavní město Praha	8 %
Zlínský	7 %
Plzeňský	6 %
Jihomoravský	5 %
Jihočeský	4 %
Liberecký	3 %
Olomoucký	3 %
Středočeský	2 %
Královéhradecký	1 %
Karlovarský	1 %
Celkem	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=344

V rámci této výzvy mohou být podpořeny osoby s různým stupněm dosaženého vzdělání. Jak vyplývá z dat získaných dotazníkovým šetřením, z hlediska vzdělání je složení podpořených osob velmi různorodé. Pro potřeby analýzy dat i přehlednější zobrazení výsledků a souvislostí byly stupně vzdělání sloučeny a to následovně: **základní vzdělání** (žádné nebo neukončené základní vzdělání a základní vzdělání), **střední vzdělání bez maturity** (střední vč. vyučení bez maturity), **střední vzdělání** (úplné střední odborné s maturitou, úplné střední všeobecné s maturitou, nástavbové studium vč. pomaturitního studia) a **vysokoškolské vzdělání** (vyšší odborné vzdělání, bakalářské a magisterské). V celé průběžné evaluační zprávě bude pracováno s těmito kategoriemi. Následující graf č. 4

zobrazuje procentuální rozvrstvení osob dle nejvyššího dosaženého vzdělání podle vytvořených kategorií.

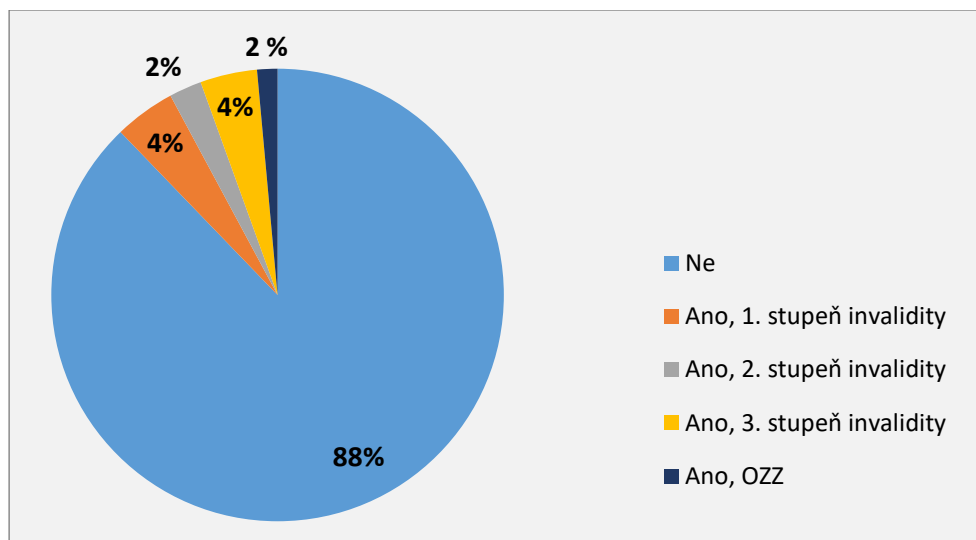
Graf 4 Nejvyšší stupeň dosaženého vzdělání

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=343

Jednou z definovaných kategorií cílové skupiny, jež mohou projekty podporovat, jsou osoby se zdravotním postižením – bez limitu maximálního dosaženého vzdělání a bez limitu pro minimální dobu evidence na ÚP ČR. Z celkového počtu respondentů patří 12 % do této kategorie. Následující graf č. 5 zobrazuje rozpad na jednotlivé stupně invalidity.

Graf 5 Respondenti se zdravotním postižením

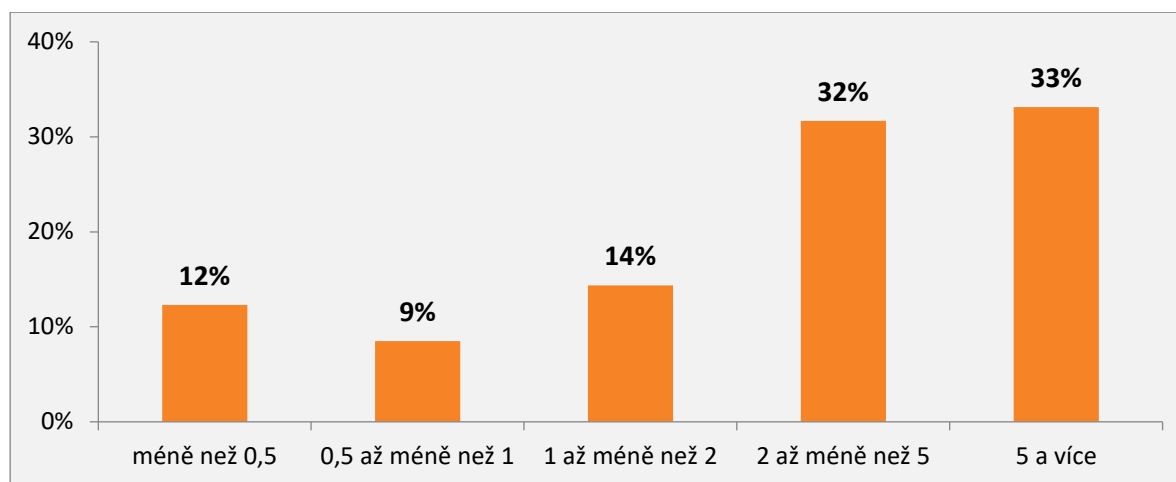

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=343

Největší počet respondentů ukončil účast v denním vzdělání před 5 a více lety. Jak je zobrazeno na grafu č. 6, tato kategorie je zastoupena 33 %. S tímto podílem však nemá kategorie 5 a více let výrazně dominantní postavení, jelikož 32 % respondentů ukončilo účast v denním vzdělání před 2 až 5 lety. Ostatní kategorie mají oproti těmto dvěma výrazným skupinám malé zastoupení. Pokud bychom výchozí kategorie rozložili rovnoměrněji do tří skupin (0 – 2; 2 – 5; 5 a více), získaná data by bylo možné interpretovat tak, že zastoupení v jednotlivých kategoriích je proporcčně vyvážené (35 %; 32 %; 33 %).

Podíl respondentů, kteří ukončili účast v denním vzdělávání dříve než před půl rokem, činí 12 %. Bez požadavku na limit pro minimální dobu evidence na ÚP ČR jsou osoby bez kvalifikace nebo s nízkou úrovní kvalifikace ISCED 0 až 2, národnostní menšiny a osoby z jiného sociokulturního prostředí a osoby se zdravotním postižením. Do této kategorie naopak nemohou patřit osoby s kvalifikací ISCED 3 až 6, které mají minimální dobu evidence na ÚP ČR 6 měsíců, avšak pouze pokud nepatří mezi národnostní menšiny nebo osoby se zdravotním postižením. V takovém případě by pro ně podmínka na minimální dobu evidence na ÚP ČR 6 měsíců neplatila. Konkrétně do jaké z kategorií cílových skupin patří těchto 12 %, je v tuto chvíli možné zjistit pouze u ukončených projektů.

Graf 6 Ukončená účast v denním vzdělání

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=341

V následující tabulce č. 4 sledujeme ukončené denní vzdělávání respondentů s rozpadem na stupně dosaženého vzdělání. Očekávaný jev reflektujeme u ukončeného vzdělání před 5 a více lety, kde u všech kategorií kromě vysokoškolské zaznamenáváme nejvyšší podíly. Naopak u vysokoškoláků se jedná o jednu z nejnižších hodnot (1 %), což je však zcela předpokládaný úkaz vzhledem k dosaženému věku osob při ukončování studia na VŠ a zároveň věkovému limitu pro účast v projektu.

Tabulka 4 Ukončení vzdělávání dle stupně vzdělání

Ukončené vzdělávání	Stupeň vzdělání			
	Základní	Střední bez maturity	Střední s maturitou	Vysokoškolské
méně než 0,5	4 %	3 %	1 %	4 %
0,5 až méně než 1	2 %	2 %	3 %	1 %
1 až méně než 2	3 %	3 %	6 %	4 %
2 až méně než 5	9 %	5 %	11 %	6 %
5 a více	12 %	9 %	11 %	1 %
Celkem	30 %	22 %	32 %	16 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=341

Respondenti absolvovali vzdělávání v různých oborech. Jednoznačně převládá obecné vzdělání s 34 %, to je však způsobeno zahrnutím osob se základním vzděláním, které se podílí 28 % na podílu celkovém. Dalšími více zastoupenými obory jsou služby (18 %), technické vědy (16 %) nebo obchod a právo (13 %). Celkový přehled s rozpadem na stupně vzdělání respondentů je v tabulce č. 5.

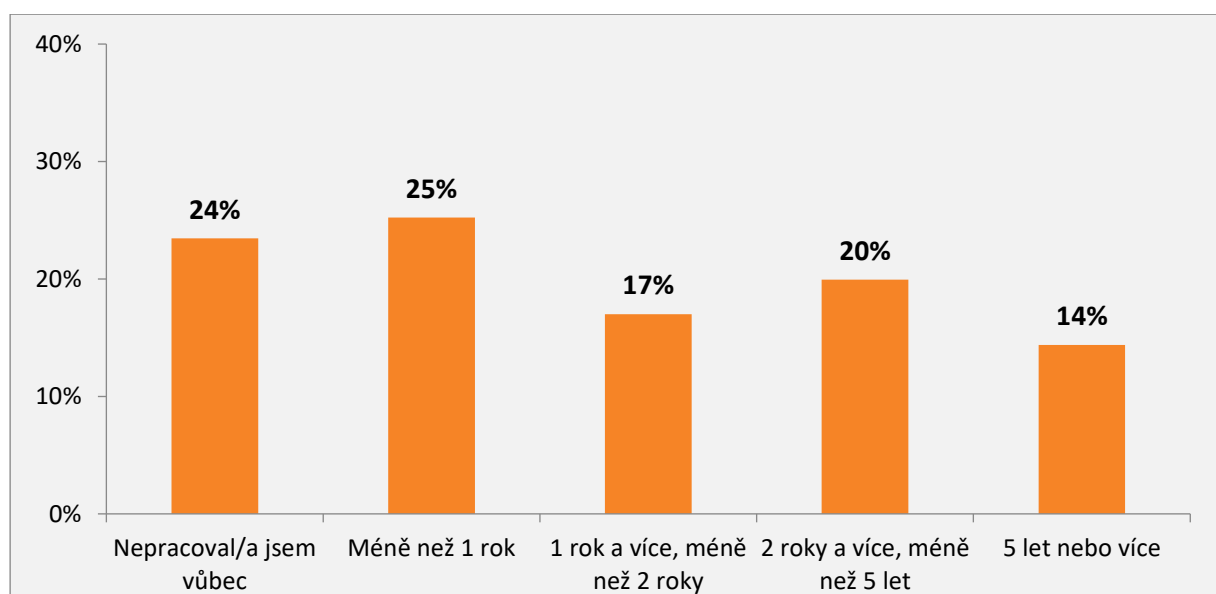
Tabulka 5 Obor nejvyššího dosaženého vzdělání dle stupně vzdělání

Obor vzdělání	Stupeň vzdělání				Σ
	Základní	St. bez maturity	St. s maturitou	Vysokoškolské	
Obecné vzdělání	28 %	2 %	4 %	0 %	34 %
Služby	1 %	9 %	7 %	1 %	18 %
Technické vědy, výroba a stavebnictví	1 %	7 %	6 %	2 %	16 %
Společenské vědy, obchod a právo	0 %	0 %	6 %	7 %	13 %
Humanitní vědy a umění	0 %	1 %	3 %	4 %	8 %
Přírodní vědy, matematika a informatika	0 %	0 %	4 %	1 %	5 %
Zemědělství a veterinářství	0 %	2 %	1 %	0 %	3 %
Zdravotnictví a sociální péče	0 %	1 %	1 %	1 %	3 %
Vzdělávání a výchova	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Celkový součet	30 %	22 %	32 %	16 %	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=336

V rámci dotazníkového šetření byly mapovány pracovní zkušenosti respondentů. Ti při zodpovídání otázky brali v úvahu jakoukoliv pracovní zkušenost bez ohledu na typ pracovní smlouvy, přičemž podmínkou byla práce nad 20 hodin týdně. Téměř polovina respondentů měla při vstupu do projektu zkušenosti méně než jeden rok. Jedná se o osoby, které buď nemají žádné pracovní zkušenosti (23 %), anebo maximálně do jednoho roku (25 %). Bezmála 50 % respondentů tedy před vstupem do projektu disponovalo minimální pracovní praxí. V následujícím grafu č. 7 jsou zaznamenány všechny nastavené kategorie.

Graf 7 Počet let práce

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=341

V tabulce č. 6 sledujeme pracovní zkušenosti s rozpadem na dosažené vzdělání. V tabulce si můžeme také všimnout překvapivě vysokých podílů u prvních dvou možností (*Nepracoval/a jsem vůbec/Méně než 1 rok*) kategorie základní vzdělání, a to vzhledem k výsledkům v tabulce č. 4 *Ukončené vzdělávání dle stupně vzdělání*. Zde totiž nejvyšší podíl osob tvoří ti, kteří ukončili vzdělávání před více než 5 lety.

Tabulka 6 Počet let práce dle stupně vzdělání

Počet let práce	Stupeň vzdělání				Σ
	Základní	St. bez maturity	St. s maturitou	Vysokoškolské	
Nepracoval/a jsem vůbec	11 %	5 %	6 %	2 %	24 %
Méně než 1 rok	8 %	4 %	8 %	6 %	25 %
1 rok a více, méně než 2 roky	4 %	3 %	5 %	4 %	17 %
2 roky a více, méně než 5 let	5 %	5 %	8 %	2 %	20 %
5 let nebo více	2 %	5 %	5 %	2 %	14 %
Celkem	30 %	22 %	32 %	16 %	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=339

Pokud se tedy zaměříme na tuto kategorii, tak z jejího celkového počtu respondentů nemá 36 % žádné pracovní zkušenosti a 26 % je má kratší než jeden rok. Většina respondentů se základním vzděláním (70 %) ukončilo denní vzdělávání před dvěma až více než pěti lety a přitom polovina z nich nemá žádnou praxi nebo méně než jeden rok. 60 % těchto respondentů současně žije v Ústeckém kraji a 23 % v Moravskoslezském kraji, tedy v krajích, které se potýkají s největším podílem nezaměstnaných osob. V tabulce č. 7 se pro přehlednější ilustraci soustředíme právě na osoby se základním vzděláním.

Tabulka 7 Počet let práce osob se základním vzděláním vzhledem k ukončení účasti v denním vzdělávání

Počet let práce osob se základním vzděláním	Ukončené vzdělání					Σ
	< 0,5	0,5 < 1	1 < 2	2 < 5	5 +	
Nepracoval/a jsem vůbec	10%	5%	5%	6%	10%	36%
Méně než 1 rok	1%	3%	3%	10%	9%	26%
1 rok a více, méně než 2 roky	1%	0%	1%	6%	6%	14%
2 roky a více, méně než 5 let	1%	0%	0%	8%	7%	16%
5 let nebo více	0%	0%	0%	0%	8%	8%
Celkem	13%	8%	9%	30%	40%	100%

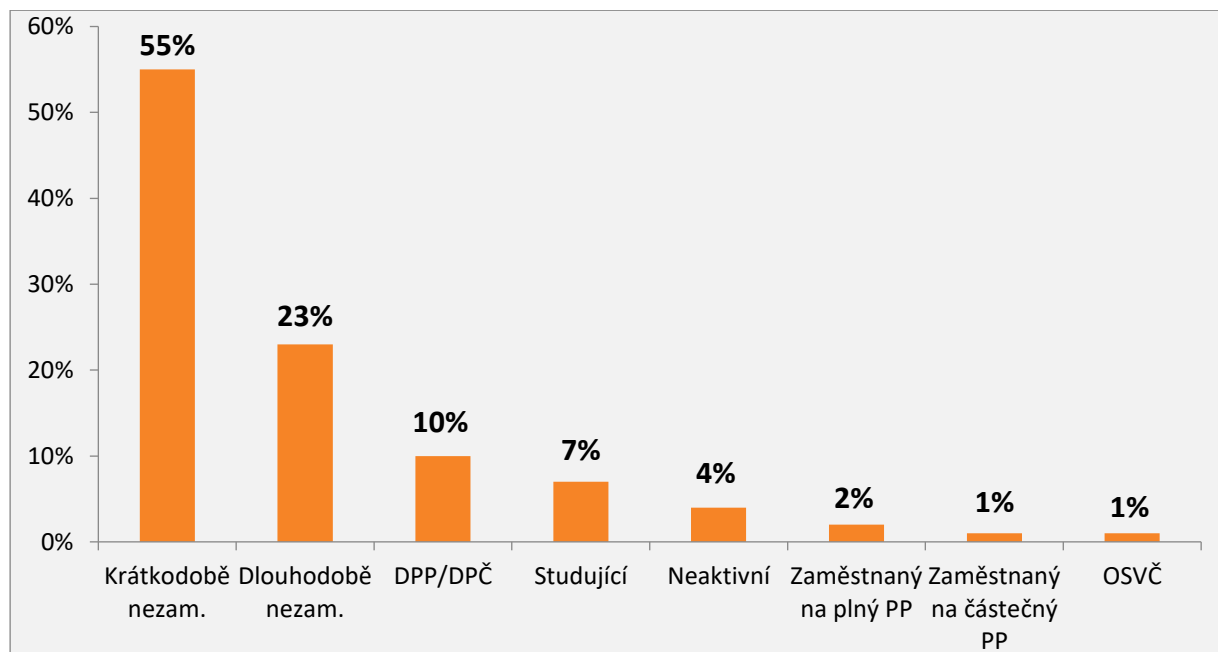
Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=100

V následujícím grafu č. 8 je sledována situace respondenta na trhu práce jeden měsíc před nástupem do projektu. Respondenti měli na výběr zvolit více než jednu možnost odpovědi. Kategorie, jež mají podíl menší než jedno procento, nejsou graficky znázorněny⁷. Nejvíce osob uvedlo (55 %), že bylo jeden měsíc před vstupem do projektu krátkodobě nezaměstnaných. Tento výsledek však může být ovlivněn zněním otázky. Krátkodobá nezaměstnanost byla definována jako nezaměstnanost trvající

⁷ Kategorie s podílem menším než jedno procento: ve výkonu trestu či v ústavní nebo ochranné výchově, na mateřské dovolené, zaměstnaný na VPP, zaměstnaný s příspěvkem na SÚPM, zaměstnaný na chráněném pracovním místě.

méně než 12 měsíců pro všechny věkové kategorie. Častější je však u kategorie do 24 let považovat za dlouhodobě nezaměstnanou osobu již po 6 měsících nezaměstnanosti. Některé respondenty mohla tato definice zmást.

Graf 8 Situace respondentů na trhu práce 1 měsíc před vstupem do projektu

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=344

Dotazníkové šetření si kladlo za cíl zjistit podrobnější informace o situaci respondentů na trhu práce před nástupem do projektu. Zajímalo nás, kolik času respondenti věnovali hledání zaměstnání, a jak dlouho se práci pokoušeli získat. Nejvíce osob hledalo zaměstnání půl roku až jeden rok (33 %) před nástupem do projektu. Druhý největší podíl (19 %) patří respondentům, kteří hledali práci méně než 3 měsíce před účastí v projektu. Celkový přehled vidíme v tabulce č. 8.

Tabulka 8 Délka hledání práce před vstupem do projektu

Délka hledání práce	Podíl respondentů
Méně než 3 měsíce	19 %
3 měsíce nebo více, méně než půl roku	13 %
Půl roku nebo více, méně než 1 rok	33 %
1 rok nebo více, méně než 2 roky	11 %
2 roky nebo více	13 %
Práci jsem nehledal/a – byl/a jsem zaměstnaný/á	5 %
Práci jsem nehledal/a – z jiných důvodů	6 %
Celkový součet	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=343

Tabulka č. 9 ilustruje, s jakou intenzitou respondenti hledali práci. Nejčastěji se účastníci věnovali hledání práce dvě až pět hodin týdně (39 %). 22 % strávilo hledáním méně než dvě hodiny týdně a 18 % práci aktivně nehledalo. Což je však v rozporu s předchozí tabulkou č. 8, kde pouhých 11 % uvedlo, že si zaměstnání z nějakého důvodu nehledalo. Na osoby, u kterých zaznamenáváme diferenci, jsme se více zaměřili. Jedná se o 29 osob, které uvedly, že před nástupem do projektu

hledalo práci, avšak současně zvolily v následující otázce „Kolik hodin týdně jste před nástupem do tohoto projektu aktivně věnoval/a hledání práce?“ odpověď, „Práci jsem aktivně nehledal/a.“. Tento rozporuplný jev může být způsoben vnímáním jednotlivců, kteří různé podniknuté kroky pro získání práce nepovažovali za aktivní hledání práce. Z těchto 29 osob docházelo 12 osob v posledních šesti měsících před vstupem do projektu pouze na schůzky na ÚP a z toho 8 osob si připravilo současně životopis, 2 osoby si připravily pouze životopis bez dalších aktivit. Právě tyto možnosti podpořené osoby nemusely vnímat jako aktivní hledání práce. Pouze 4 osoby pak nevyvinuly aktivitu žádnou. Také se nabízí možnost, že některé osoby slovní spojení „hledání práce“ mohou považovat za termín a synonymum ke slovu „nezaměstnaný“.

Tabulka 9 Počet hodin hledání práce týdně

Počet hodin hledání práce	Podíl respondentů
Méně než 2 hodiny týdně	22 %
2 hodiny a více, méně než 5 hodin týdně	39 %
5 hodin a více, méně než 10 hodin týdně	16 %
10 hodin týdně a více	5 %
Práci jsem aktivně nehledal/a	18 %
Celkový součet	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=343

V tabulce č. 10 nabízíme přehled podniknutých aktivit osob, u kterých byl zaznamenán rozpor ve sledované problematice. Respondenti si mohli vybrat všechny relevantní možnosti.

Tabulka 10 Podniknuté kroky v posledních 6 měsících před vstupem do projektu - osoby s diferencí

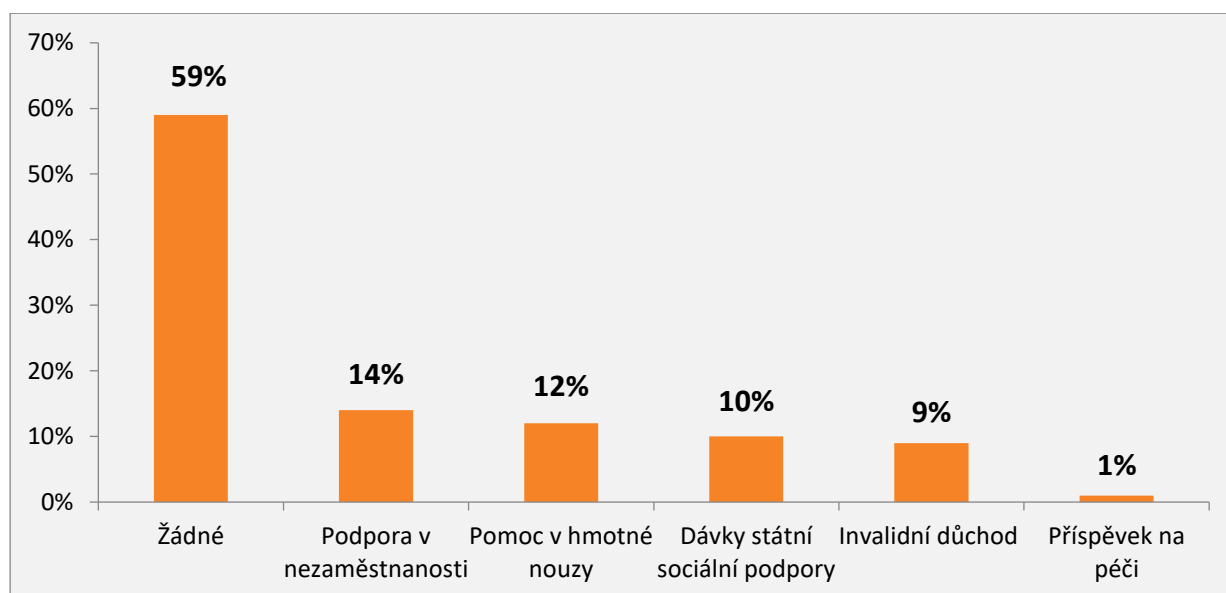
Podniknuté kroky pro získání práce	Počet výskytů
Schůzky na ÚP	22
Příprava životopisu	10
Pracovní portály	5
Personální agentury	4
Poslání motivačního dopisu	4
Využití svých kontaktů	4
Přímé oslovení možných zaměstnavatelů	3
Účast na pracovním pohovoru	3
Inzeráty v novinách	2
Veletrh práce	2

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=29

Zjišťovali jsme, jaké dávky a příspěvky respondent od státu dostává jeden měsíc před vstupem do projektu. Respondent měl možnost zvolit všechny relevantní varianty, které jsou uvedeny v baterii odpovědí. Pod jednotlivé varianty spadají různé typy příspěvků a dávek. Dávky státní sociální podpory představují rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení. Pomoc v hmotné nouzi zvolili ti, jež obdrželi příspěvek na živobytí nebo doplatek na bydlení. K invalidnímu důchodu patří také další dávky pro osoby se zdravotním postižením. Respondenti rovněž měli na výběr možnost *žádné*, jestliže jeden měsíc před vstupem do projektu neobdrželi dávku ani příspěvek od státu. Tuto

odpověď zvolilo 59 % osob a je nejčtenější možností. 14 % pak dostalo podporu v nezaměstnanosti a 12 % pomoc v hmotné nouzi. Komplexní výsledky jsou k nahlédnutí v následujícím grafu č. 9.

Graf 9 Dávky a příspěvky od státu obdržené jeden měsíc před vstupem do projektu

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=345

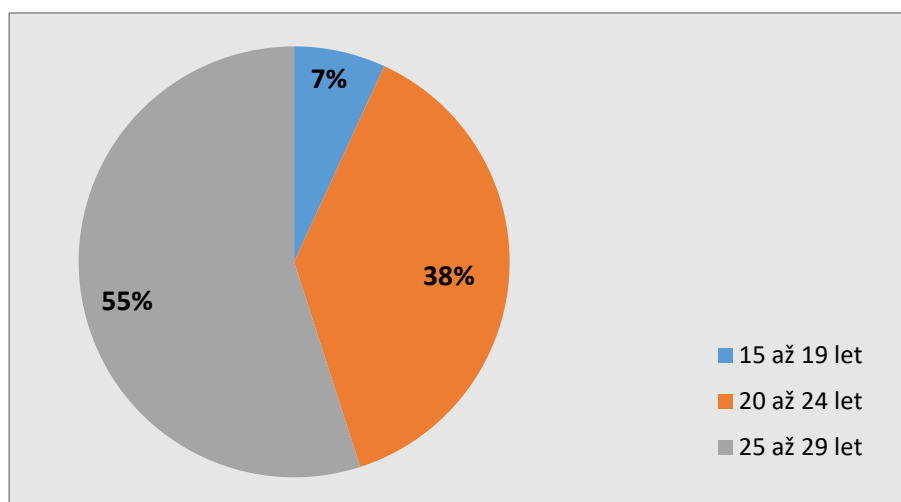
Vzhledem k tomu, že v kapitole věnované dopadům sledujeme rovněž situaci cílové skupiny po ukončení účasti v projektu (6.1), podívali jsme se na charakteristiku cílové skupiny již ukončených projektů. Základní sociodemografické charakteristiky podpořených osob a jejich situaci na trhu práce po ukončení účasti v projektu zjišťujeme prostřednictvím informačního systému ESF nejen monitorováním podpořených osob, ale také díky napojení systému na databázi Úřadu práce a České správy sociálního zabezpečení. IS ESF poskytuje údaje o skutečně podpořených osobách, a tak je možné porovnání s informacemi ze vstupních dotazníků. Informační systém je rovněž zdrojem dat, jež nejsou sledována v rámci dotazníkového šetření. Vzhledem k charakteru informací, které jsou sbírány, jsou kompletní údaje o podpořené osobě dostupné po ukončení účasti v projektu.

Z celkových sedmnácti podpořených projektů intervenci v současné době úspěšně ukončilo šest projektů. Následující text se tedy váže k šesti projektům, které ukončily svou realizaci. Vzhledem k tomu, že do této chvíle, kdy je psaná průběžná evaluační zpráva, mají schválenou Závěrečnou zprávu o realizaci (ZZoR) pouze dva z šesti ukončených projektů, není možné představované výsledky považovat za definitivní. Finální data lze čerpat ze schválené ZZoR. Zpracovaná data z informačního systému ESF mají tedy pouze informativní charakter. Kompletním vyhodnocením se bude zabývat závěrečná evaluační zpráva.

V rámci těchto šesti ukončených projektů bylo dle IS ESF podpořeno 131 osob.

Proběhlých projektů se účastnilo 50 % mužů a 50 % žen. Z celkového počtu podpořených osob uvedlo 12 % zdravotní postižení. Věková struktura podpořených osob z šesti projektů je přibližně ve shodném poměru jako celkové věkové rozložení zjišťované dotazníkovým šetřením. Největší zastoupení má věková kategorie 25 až 29 let. Naopak nejnížší podíl zaznamenáváme v kategorii 15 až 19 let potažmo nad 30 let, do které však v současné chvíli nespádá žádná podpořená osoba.

Graf 10 Věk při vstupu do projektu – podpořené osoby IS ESF

Zdroj: IS ESF; N=131

Pro zjišťování nejvyššího dosaženého vzdělání podpořených osob je v monitorovacím listu definovaný odlišný způsob kategorizování oproti námi zvolenému členění, které používáme v evaluační zprávě. U nejvyššího dosaženého vzdělání reflektujeme středoškolské vzdělání bez maturity a středoškolské vzdělání s maturitou. Naopak nepracujeme s kategorií *bez vzdělání* a přiřazujeme ji k základnímu vzdělání. V následující tabulce je přehled nejvyššího dosaženého vzdělání podpořených osob dle kategorií IS ESF. Polovina osob má nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské. Naopak nejméně osob (1 %) je bez vzdělání. Základní vzdělání má čtvrtina osob a přibližně shodný podíl patří vzdělání vysokoškolskému.

Tabulka 11 Nejvyšší dosažené vzdělání – podpořené osoby IS ESF

Nejvyšší dosažené vzdělání	Podíl respondentů
Základní	22 %
Středoškolské	52 %
Vysokoškolské	25 %
Bez vzdělání	1 %
Celkový součet	100 %

Zdroj: IS ESF; N=129

Prostřednictvím monitorovacího listu je zjišťován typ znevýhodnění podpořené osoby, avšak účastník může tyto citlivé údaje odmítnout poskytnout. Jak je možné vidět v tabulce č. 12, 72 % neuvedlo žádný typ znevýhodnění. K dispozici bohužel nemáme jiná data, s nimiž bychom mohli tyto údaje komparovat, a tudíž se můžeme jen domnívat, že někteří účastníci se otázce záměrně vyhnuli. Nicméně pokud se zaměříme na kategorii *Osoby se zdravotním postižením* a porovnáme jí s počtem zdravotně postižených na celkový počet podpořených osob (12 % - uvedeno na předešlé straně), dojdeme k odlišnému výsledku. Když si podíly vyjádříme v absolutních číslech, tak z celkového počtu 131 podpořených osob uvedlo 15 osob zdravotní postižení. V otázce na typ znevýhodnění, který účastník nemusel uvádět, uvedlo zdravotní postižení pouze 5 osob. Na zodpovězení a výsledky otázky má tedy patrný vliv její dobrovolný charakter.

Tabulka 12 Typ znevýhodnění – podpořené osoby IS ESF

Typ znevýhodnění	Podíl respondentů
Neuvedeno	72 %
Migranti; osoby původem cizinci; menšiny	18 %
Osoby s jiným znevýhodněním	6 %
Osoby se zdravotním postižením	4 %
Celkový součet	100 %

Zdroj: IS ESF; N=131

Další údaj, který je v informačním systému sledován, je rozsah podpory, kterou podpořená osoba po dobu účasti v projektu obdrží. Nejčastější časová dotace na jednoho účastníka projektu se celkově pohybovala v rozmezí 400,1 až 550 hodin a 40,1 až 99 hodin. Naopak nejméně obvyklá podpora čítala 1000,1 a více hodin nebo 100,1 až 250 hodin. Do celkového počtu nejsou započítány osoby, jež čerpaly bagatelní podporu⁸. Jedná se o deset osob. Podrobný přehled je v následující tabulce č. 13.

Tabulka 13 Rozsah podpory – podpořené osoby IS ESF

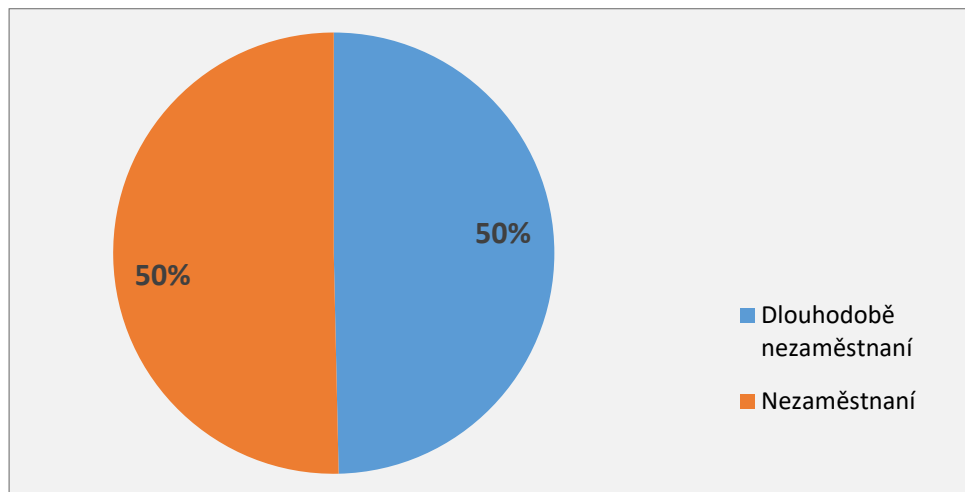
Rozsah podpory	Podíl respondentů
40,1 až 99	25 %
100,1 až 250	6 %
250,1 až 400	15 %
400,1 až 550	27 %
550,1 až 700	12 %
700,1 až 1000	13 %
1000,1 a více	2 %
Celkový součet	100 %

Zdroj: IS ESF; N=131

⁸ Bagatelní podporou je stanoven limit, že účastníkem/podpořenou osobou z hlediska indikátorů, je pouze osoba, která:
a) získala v daném projektu podporu v rozsahu minimálně 40 hodin (bez ohledu na počet dílčích podpor, tj. počet dílčích zapojení do projektu) a zároveň b) alespoň 20 hodin z podpory, kterou osoba v daném projektu získala, nemá charakter elektronického vzdělávání. Pro výpočet limitu bagatelní podpory se rozumí „hodinou“ hodina v délce 60 minut.
<https://www.esfcr.cz/file/9002/>

V monitorovacím listu je evidováno postavení podpořené osoby při vstupu do projektu. K zařazení je vymezeno sedm skupin. U šesti ukončených projektů se podpořené osoby zařazovaly pouze do dvou z těchto definovaných skupin, u nichž byla situace vyrovnaná.⁹ Dlouhodobě nezaměstnaných¹⁰ a zároveň registrovaných na ÚP ČR bylo podle IS ESF 50 % osob. Zbývajících 50 % patřilo ostatním nezaměstnaným osobám (krátkodobě nezaměstnaní), registrovaných na ÚP ČR.

Graf 11 Postavení na trhu práce před vstupem do projektu – podpořené osoby IS ESF

Zdroj: IS ESF; N=131

4.2 Bariéry vstupu na pracovní trh

Prostřednictvím dotazníkového šetření a fokusních skupin s podpořenými osobami a realizátory projektu jsme zjišťovali, jak obě tyto skupiny respondentů vnímají bariéry vstupu na pracovní trh. V dotazníku jsme se ptali, jak sami účastníci projektu hodnotí dostatek vhodných pracovních příležitostí. Při vstupu do projektu téměř polovina respondentů deklarovala, že pro ně na pracovním trhu není dostatek pracovních příležitostí. Naopak 15 % osob je o dostatku příležitostí naprosto přesvědčených.

Tabulka 14 Dostatek pracovních příležitostí

Dostatek příležitostí	Podíl respondentů
Určitě ano	15 %
Spíše ano	22 %
Spíše ne	41 %
Určitě ne	2 %
Nedokážu posoudit	19 %
Celkový součet	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=343

⁹ Ostatní skupiny: Zaměstnanci; OSVČ; Osoby na rodičovské dovolené, které byly před nástupem na ni zaměstnány nebo OSVČ; Neaktivní osoby, které nejsou v procesu vzdělávání nebo odborné přípravy; Neaktivní osoby ostatní (podrobné vymezení skupin v monitorovacím listu PO dostupné na <https://www.esfcr.cz/monitorovani-podporenych-osob-opz>)

¹⁰ U dlouhodobě nezaměstnanosti je nutné reflektovat odlišnou definici pro osoby mladší 25 let. Tyto osoby se považují za dlouhodobě nezaměstnané, jestliže jejich nezaměstnanost trvá více než 6 měsíců nepřetržitě. Ostatní osoby jsou dlouhodobě nezaměstnané, pokud jejich nezaměstnanost trvá nepřetržitě déle než 12 měsíců.

Respondenti subjektivně posuzovali, zdali mají pro získání nebo udržení stálého zaměstnání dostatečnou pracovní praxi. Ve 43 % se podpořené osoby shodly, že spíše nebo určitě nemají, avšak ve 41 % svou pracovní praxi považují za spíše nebo určitě dostatečnou. Celkový přehled je k dispozici v tabulce č. 15.

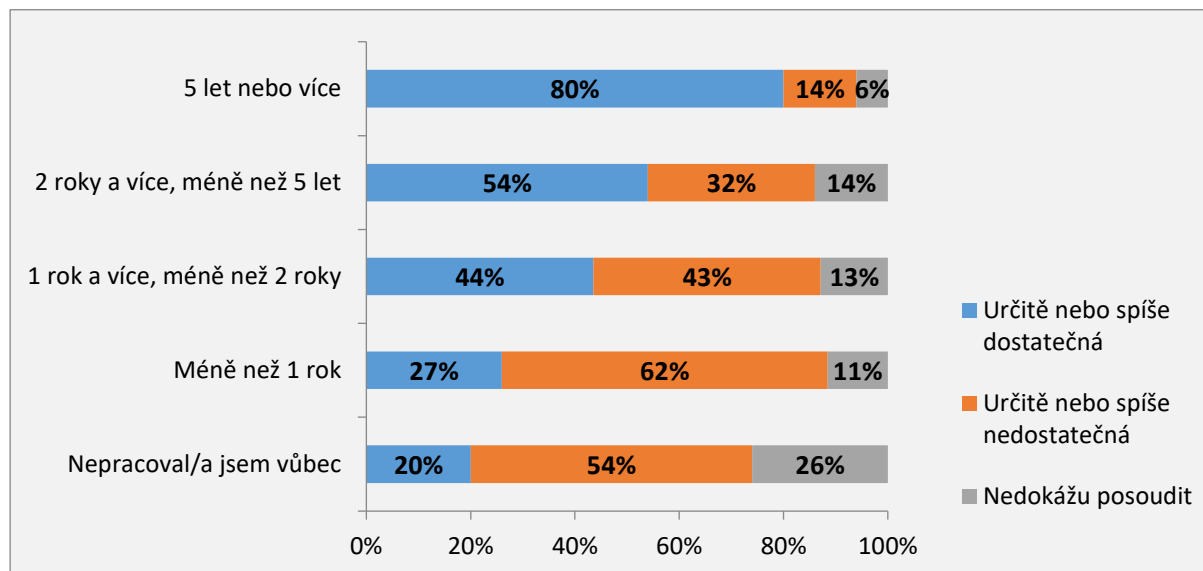
Tabulka 15 Dostatečná pracovní praxe

Dostatečná praxe	Podíl respondentů
Určitě ano	15 %
Spíše ano	26 %
Spíše ne	31 %
Určitě ne	12 %
Nedokážu posoudit	15 %
Celkový součet	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=339

Na hodnocení svých pracovních zkušeností pro získání nebo udržení stálého zaměstnání se odráží celkový počet odpracovaných let respondenta. Na následujícím grafu č. 12 sledujeme, jak se liší toto vnímání v závislosti na jednotlivých kategoriích. Pro zjednodušení byly sloučeny odpovědi z předešlé tabulky č. 15 následovně: *Určitě ano* a *Spíše ano* jako jedna souhlasná odpověď a *Určitě ano* a *Spíše ano* jako záporná odpověď. Poslední část patří odpovědi *Nedokážu posoudit*. Na grafu vidíme, jak se úměrně k odpracovaným rokům zvyšuje vnímání dostatečnosti pracovní praxe.

Graf 12 Dostatečná pracovní praxe podle odpracovaných let

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=339

V otevřené otázce respondenti sami formulovali hlavní důvod, proč si myslí, že se jim nedaří nalézt zaměstnání. Různorodé odpovědi byly kategorizovány a nejčastější důvody uvedeny v následující tabulce č. 16. Svou odpověď vyplnilo 320 osob, z nichž některé uvedly více než jeden důvod. Účastníci projektu nejčastěji zmiňovali jako hlavní důvod nenalezení zaměstnání svou nedostatečnou praxi, a to ve 131 výskytech. Respondenti bariéry vstupu na pracovní trh také spatřovali ve svém

nedostatečném vzdělání (58 výskytů), či v nízké nabídce práce v daném oboru a velké konkurenci na trhu práce (41 výskytů). 34 respondentů práci aktivně nehledalo. Dle výpovědí respondentů patří do této kategorie osoby, které nemají zájem o pracovní poměr, nejsou dostatečně motivováni nebo jim v aktivním hledání zaměstnání bránilo studium. Také zdravotní stav je pro 30 podpořených osob překážkou v získání zaměstnání a pro 23 osob jsou hlavním důvodem nezaměstnanosti podmínky zaměstnavatelů. Konkrétně se jedná o špatné finanční ohodnocení, neochotu zaměstnavatelů poskytnout hlavní pracovní poměr, jejich zvyšující se nároky nebo naopak překvalifikovanost uchazečů o zaměstnání.

Tabulka 16 Hlavní důvod nezaměstnanosti

Hlavní důvod nezaměstnanosti	Počet výskytů
Nedostatečná praxe	131
Nedostatečné vzdělání	58
Nízká nabídka práce v daném oboru a velká konkurence na trhu práce	41
Aktivně nehledal/a	34
Zdravotní stav	30
Podmínky zaměstnavatelů	23
Nedostatečná znalost cizího jazyka	19
Předsudky a diskriminace	17
Hledání vhodného zaměstnání, hledání sebe sama	15
Vysoké nároky na zaměstnání	15

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=320

V následující tabulce uvádíme výběr odpovědí z otevřených otázek dotazníkového šetření.

„Ve svém oboru mi v tom brání nedostatečná praxe. Když se ucházím o nekvalifikovanou pracovní pozici, vadí zaměstnavatelům můj titul. Také jsem se setkala s tím, že mě nechtějí přijmout pro můj věk - očekávají, že si brzy budu zakládat rodinu.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Nemám praxi a nikdy jsem neměl možnost trénovat jazyky, a proto se při mluvení anglicky cítím nejistě.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Nemám dostatečné vzdělání k profesi, která by mě v životě naplňovala. A představa, že bych po zbytek života vykonával práci, která mě nebaví, mě děsí.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Zatím jsem sám práci intenzivně nehledal. Čekám pomoc od projektu.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Měl jsem slušné úspory a tak mě nic moc nemotivovalo někam spěchat. Čekat se vyplatí.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Mohu pracovat pouze (doporučeno lékařem) 20 hod týdně - zpočátku, postupně přidávat zátěž, a takovou práci jsem ve svém oboru zatím nenašla.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Protože mám základní vzdělání a jsem na půl Romka, a také že jsem mladá a nemám praxi.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Práci bych si našel, ale zaměstnavatelé nabízejí pouze brigádně, v Ústeckém kraji se nedá sehnat práce na trvalý úvazek.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Nedostatečná praxe, neochota zaměstnavatelů poskytnout HPP, situace v oboru (tlak na práci na OSVČ - s příjmy po škole se takhle nelze uživit).“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Nedostatek sebedůvěry. Pro většinu pozic je vyžadována praxe v oboru, aktivní znalost angličtiny, popř. vysokoškolské vzdělání, nemám ani jednu tuto věc.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

Bariéry vstupu na pracovní trh jsme rovněž zjišťovali na fokusních skupinách. Diskuze se zástupci podpořených osob potvrdily výsledky z dotazníkového šetření. Respondenti bariéry pro své uplatnění na trhu práce před absolvováním stáže nejčastěji spatřovali v nedostatečné praxi, malé nabídce práce v rámci oboru, respektive regionu nebo nedostatečné znalosti cizího jazyka.

Podle realizátorů projektů, kteří rovněž diskutovali nad bariérami, které měly podpořené osoby při uplatnění na trhu práce, se napříč různými stupni vzdělání často jedná o nedostatek sebevědomí, nejistotu při pracovních pohovorech, fixaci na konkrétní představu oboru, pracovního zařazení, nedostatek zkušeností či neschopnost odloučit se od rodinného prostředí – ať již z psychologických či ekonomických důvodů. Z hlediska osobnostních rysů a charakteristik je dle realizátorů projektů pro cílovou skupinu typický nedostatek flexibility – schopnosti přizpůsobit se aktuální situaci a reagovat dle aktuálních možností a potřeb (např. v menší ochotě stěhovat se za prací). Dále nesamostatnost, nezralost, apatie, nedostatek proaktivity, jež je často důsledkem opakovaných neúspěchů, zklamání, příp. závažnějších dřívějších traumat. V následující tabulce uvádíme vybrané výpovědi z fokusní skupiny.

„(...) většina vysokoškoláků se ještě neodloučila z toho rodinného prostředí. Mají dokončené vzdělání, ale i když je jim třeba 25, tak jsou pořád takové jako by děti. Z toho jak vystupovali, jaké měli představy o světě. To je důvod k tomu, že si potom na pohovorech nevěří. Nevědí, co můžou nebo nemůžou říci, aby zněli více diplomaticky, to u většiny z nich.“ (FG Praha – realizátor projektu)

„Oni nemají zázemí ani finanční prostředky, dost často by skončili na prahu bezdomovectví, takže se stále udržují u rodiny. Víím, že ti co byli fixovaní na rodinu, tak to bylo vyloženě z ekonomických důvodů. Představa, že se zvednou a půjdou někam jinam, je jaksi nereálná, protože nemají možnosti. U nás většinou byli ti lidé apatičtí. Ať studovali, co studovali, ať byli, kde byli, měli nějaký životní neúspěch, Měli již z dřívějšíka nějaké trauma, které vyústilo k tomu, že byli registrovaní na úřadu práce a jejich jakýkoliv budoucí rozběh byl hrozně náročný pro ně samotný, s pomocí možná, ale bez pomoci je to náročný.“ (FG Praha – realizátor projektu)

4.3 Očekávání od účasti v projektu

V rámci sledování funkčnosti intervence bylo v další části také zjišťováno, co podpořené osoby očekávají od účasti v projektu. Toto téma bylo pokryto nejen dotazníkovým šetřením, ale rovněž fokusními skupinami, kde jsme se problematikou zabývali více do hloubky. Celých 90 % respondentů očekávalo, že jim účast v projektu pomůže získat a následně udržet stálé zaměstnání. Pouze 1 % si to spíše nemyslí a 9 % tuto otázku nedokáže posoudit. Přehled vidíme v tabulce č. 17.

Tabulka 17 Očekávání od účasti v projektu – získání stálého zaměstnání

Očekávání získání stálého zaměstnání	Podíl respondentů
Určitě ano	49 %
Spíše ano	41 %
Spíše ne	1 %
Nedokážu posoudit	9 %
Celkový součet	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=341

Očekáváním cílové skupiny jsme se také zabývali v otevřené otázce v rámci dotazníkového šetření, kde respondenti při vstupu do projektu uváděli tři hlavní očekávané přínosy, které by jim účast měla přinést. Tím, že byla otázka koncipovaná jako otevřená, měli respondenti větší volnost při jejím zodpovídání. Otázku zodpovědělo 332 účastníků a někteří z nich uvedli méně či více než tři očekávané přínosy. Respondenti své představy upínali především na zlepšení se v cizím jazyce (190 výskytů), získání pracovní praxe (111 výskytů) a nových zkušeností (110 výskytů) nebo získání nových kontaktů, ať už pracovních nebo osobních (94 výskytů). V 77 případech respondenti doufali, že jim projekt přinese větší příležitost na trhu práce. Očekávali ale i měkké přínosy, jako osamostatnění se (32 výskytů), zvýšení svého sebevědomí (32 výskytů) nebo získání zkušeností s životem v cizí zemi (78 výskytů). V rámci vyhodnocení výsledků byly výpovědi kategorizovány a nejčtenější odpovědi zaznamenány do tabulky č. 18.

Tabulka 18 Očekávání od účasti v projektu

Očekávaný přínos	Počet výskytů
Zlepšení se v cizím jazyce	190
Získání pracovní praxe	111
Získání nových zkušeností	110
Nové kontakty	94
Zkušenost se životem v cizí zemi	78
Větší příležitost na trhu práce	77
Zahraniční stáž	65
Nové dovednosti a vědomosti	41
Finance	37
Sebevědomí/sebedůvěra	32
Samostatnost	32
Širší obzory a větší informovanost	21
Nasměrování a pomoc při hledání svého cíle	18
Nové možnosti	18
Změna okolí, prostředí nebo životního stylu	17

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=332

V následující tabulce uvádíme výběr odpovědí z otevřených otázek v rámci dotazníkového šetření:

„Zlepšení úrovně anglického jazyka, nabrat pracovní zkušenosti v zahraničí, určitým způsobem se osamostatnit.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Sebevědomí. Životní zkušenosti. Jazyková znalost.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Rozšíření obzorů a nové nápady k vlastnímu podnikání. Vidět a znát jak to funguje v nějaké instituci či firmě. Nové kontakty na lidi z jiných zemí, kteří pracují v mém oboru.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Zdokonalení angličtiny. Únik ze stereotypu a nová motivace. Poznání nové kultury a lidí.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Pomůže mi si ujasnit své silné a slabé stránky. Pomůže mi uvědomit si, co mě baví, jakým směrem se chci vydat. Propojí mě s ostatními lidmi.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

„Pomůže mi zjistit, kdo jsem. Poznám nové lidi. Získám zkušenosti.“ (Vstupní dotazník – podpořená osoba)

Skupinové diskuze potvrdily získaná data z dotazníkového šetření, avšak umožnily jej rozvést do hlubšího kontextu. Zřejmě v souvislosti s nepříliš heterogenním vzorkem respondentů, ve kterém převažovali zástupci s vyšším vzděláním, se očekávání a motivace nejvíce pojí se samotnou cestou do zahraničí, změnou prostředí a získáním zahraničních zkušeností. Oproti získaným datům z dotazníků, je z diskuze zřejmé, že málokterý z respondentů měl na počátku jasnou představu, co od účasti v projektu očekává v kontextu následného pracovního uplatnění. Spíše projekt vnímali jako možnost cestovat, změnit prostředí, navštívit cizí zemi, procvičit cizí jazyk a ideálně to i následně využít při hledání práce. Rozhodující roli hrála také finanční nenáročnost a kompletní organizační zajištění projektu, včetně zprostředkování pracovní stáže, ubytování a dalších patřičných náležitostí. V následující tabulce uvádíme vybrané výpovědi z fokusní skupiny:

„Já jsem potřebovala změnit prostředí a najednou přišla tahle nabídka do zahraničí na pár týdnů a poznat jiné prostředí. Takže to se mi na tom líbilo, že jsem potřebovala někam vypadnout a tím, že to bylo všechno zajištěno, že jsem nemusela skoro nic zařizovat a ještě jsem si tam i něco vydělala. Normálně bych měla strach takhle do zahraničí jet sama, ale tím že to bylo takhle zajištěný, tak jsem do toho šla, to bylo rozhodnutí ze dne na den.“ (FG Ostrava – podpořené osoby)

„Tak ta angličtina hlavně, zlepšit si jazyk, a třeba i do životopisu nějakou zkušenost.“ (FG Ostrava – podpořené osoby)

„(...) Byla to krásná příležitost, ve skvělé zemi, teď jsem tady byla na mrtvém bodě, tak to tak harmonicky vyplynulo.“ (FG Praha – podpořené osoby)

„U mě to bylo spíš zlepšení toho pracovního uplatnění, doslova, protože já už jsem absolvoval jedno kolo výběrových řízení, hlásil jsem se na místa, kde většinou upřednostnili nějakého uchazeče, který měl zkušenosti s prací v zahraničí. Nebo byl třeba na Erasmu, nebo vycestoval na čas. Byl to pro mě velký hendikep, pokaždé upřednostnili někoho jiného, kdo už v tom zahraničí byl, i na podřadný práci, dejme tomu au-pair, nebo hotelová služba, pokojová služba a tyhle věci, tak tohle, a dál jsem se potřeboval naučit další cizí jazyk, dneska už je ta angličtina jako málo.“ (FG Praha – podpořené osoby)

5 Procesní část

V této kapitole průběžné evaluační zprávy zkoumáme, jakým způsobem jsou projekty implementovány a do jaké míry odpovídá plánované fungování projektů skutečnosti. Hodnocení procesní části identifikuje vzniklé problémy, které mohou při realizaci projektu a jeho klíčových aktivit vyvstat. Výsledky šetření vychází z analýzy dat z dotazníkového šetření mezi příjemci již ukončených (v tuto chvíli šesti) projektů, souhrnné zprávy z fokusní skupiny realizované s 10 zástupci příjemců, doplněné o poznatky z dostupných sebeevaluačních projektů. V případě, že bylo pro kapitolu relevantní včlenění poznatků ze šetření mezi podpořenými osobami, bylo čerpáno z dotazníků a fokusních skupin s CS.

5.1 Nábor účastníků

Pro některé z realizátorů bylo velmi obtížné nalézt vhodné účastníky projektu, pro jiné nábor neznamenal takovou zátěž. Obecně se dá však říci, že tato klíčová aktivita byla problematická a vliv na její úspěšnost mělo hned několik faktorů. Všichni respondenti uvedli, že při náboru CS spolupracovali s pobočkami ÚP ČR. Avšak kooperace mezi nimi a pobočkami ÚP ČR neprobíhala vždy uspokojivě. Úřad práce realizuje své vlastní projekty, do kterých hledá vhodné účastníky, a tak dochází k jakési konkurenci mezi ÚP ČR a realizátory projektů. Převážně z toho důvodu vnímali respondenti fokusní skupiny spolupráci s ÚP ČR většinou jako problematickou. Pracovníci Úřadu práce podle nich nejsou dostatečně motivováni participovat na náboru. To může pramenit právě ze vzájemné konkurence při náboru potenciálních uchazečů.

V dotazníkovém šetření si realizátoři spolupráci s pobočkami ÚP ČR naopak velmi chválili. Čtyři ze šesti respondentů byli se spoluprací jednoznačně spokojeni. Úřad práce jim poskytl statistické údaje potřebné k vypracování analýzy struktury uchazečů o zaměstnání, informace, konzultace, prostory na náborové semináře a také zajišťoval propagaci projektu mezi CS. Míra spolupráce mezi realizátory a ÚP ČR se však odvíjela od jednotlivých poboček i projektů a zkušenosti s ní mohou být velmi rozdílné.

Stěžejní rozdíl v úspěšnosti této aktivity sledujeme v míře závislosti na zajištění CS pobočkami ÚP ČR. Pokud realizátor při náboru CS výhradně spoléhal na spolupráci s úřady práce, představoval pro něj nábor často větší překážku, nežli pro realizátory, kteří vyhledávali i jiné možnosti náboru CS popř. s danou CS již pracovali před realizací projektu.

V rámci dotazníkového šetření bylo zjišťováno, zda by měl být ÚP ČR stanoven povinným partnerem. U respondentů převládaly spíše záporné odpovědi. Ze šesti respondentů byli tři jednoznačně proti stanovení ÚP ČR jako povinného partnera, jeden respondent zvolil odpověď „nevím“ a dva se přiklonili pro jeho stanovení.

Jak je možné sledovat ve výpovědích respondentů fokusní skupiny, mělo by MPSV zajistit povinnou spolupráci s ÚP ČR, ale nikoliv pouze na formální úrovni. V následující tabulce uvádíme vybrané výpovědi z fokusní skupiny.

„Měla by být maximální spolupráce. Úřady práce by měly být povinny s námi spolupracovat, jestliže máme mít celou skupinu, kde mají ti mladí lidé být z úřadu práce, my se k nim opravdu jinak nedostaneme než přes úřady práce, to prostě jinak nejde.“ (FG Praha - příjemci)

„My jsme museli žádat až ministerstvo, aby s námi úřady práce začali spolupracovat, protože jsme dostali vyloženě zamítavou odpověď.“ (FG Praha - příjemci)

Další faktor, který ovlivnil nábor účastníků, je vývoj zaměstnanosti v České republice. Jak je popsáno výše v kontextu evaluace, podíl nezaměstnaných osob se v tomto programovém období neustále snižuje, zatímco počet volných pracovních míst se konstantně zvyšuje a dochází tak ke sbližování nabídky a poptávky na trhu práce.

Pozitivní trend ve vývoji zaměstnanosti se negativně odráží v náboru CS do projektu. Klesá tak počet potenciálních účastníků, jež splňují podmínky vstupu do projektu. Během projektu také dochází k výstupu a předčasnému ukončení účasti z důvodu nalezení zaměstnání. Další vlivy, které vedly k nenastoupení účastníků do projektu nebo předčasnému výstupu, byly dle realizátorů spojené s celkovými obavami cílové skupiny, negativním vlivem rodiny, nejasnou finanční situací, nespolehlivostí účastníků, neznalostí cizího jazyka apod. Podle sebeevaluací realizátorů, byly projekty velmi specifické a vyžadovaly účast osob s velkým odhodláním ke změně dosavadního životního stylu. Jak je možné sledovat i díky šetření mezi CS, nezáměr o účast v projektu může pramenit z obav podniknout krok do neznáma, pocitu, že zahraniční stáž nezvládnou, ale i nechuť něco měnit a aktivizovat se.

V rámci dotazníkového šetření i fokusní skupiny realizátoři téměř jednohlasně považují za problematické nalézt vhodné uchazeče, kteří jsou v evidenci ÚP ČR déle než 6 měsíců. Tato podmínka u kategorie osob s kvalifikací ISCED 3 až 6 není dle realizátorů dobře nastavená. Je obvyklé, že úspěšní i neúspěšní absolventi škol se do evidence ÚP ČR nahlásí až po konci prázdnin, a tím se jim značně prodlužuje možnost vstupu do projektu, ačkoliv jsou přes letní prázdniny často nezaměstnaní. Dalším rizikem je dle respondentů skutečnost, že potenciální účastníci projektů mohou také „uměle“ zůstat v evidenci, aby mohli absolvovat stáž, tudíž tak nepředstavují ideální cílovou skupinu pro intervenci. Jedná se o osoby, u kterých je vysoce pravděpodobné, že si práci dříve či později najdou, ale nemají v tuto chvíli zájem ji aktivně hledat. Tyto osoby např. vyplňují čas mezi studiem, prodlužují si účast v evidenci na ÚP apod. Na druhou stranu část vhodných potenciálních účastníků nesplní podmínku 6 měsíců v evidenci ÚP ČR a na stáž se nedostanou, ačkoliv by jim dle realizátorů mohla intervence reálně pomoci při uplatnění na trhu práce.

Realizátoři vyhledávali potenciální účastníky projektu především přes ÚP ČR. Dalším hojně využívaným způsobem bylo oslovování cílové skupiny prostřednictvím informační kampaně, převážně přes sociální sítě, inzerce apod. Realizátoři hledali také různé alternativní formy náboru typu spolupráce s výchovnými a vzdělávacími institucemi (školy, domovy mládeže) nebo propagace na veřejně přístupných místech.

Ve fokusních skupinách podpořené osoby hovořili o tom, že nabídka v první fázi působila až „podezřele ideálně“ - projekt nabízel kompletní organizační zajištění stáže i ostatních doprovodných aktivit, plné financování a možnost vybrat si zaměření praxe. Cílová skupina byla navíc zpočátku informována z různých zdrojů a spíše útržkovitě, musela se rychle rozhodnout, zda má zájem se

účastnit a dle výpovědí cílové skupiny nabídka celkově nezněla příliš důvěryhodně. Nakonec pro účastníky v rámci úvodní informační schůzky bylo rozhodující zjištění, že se jedná o důvěryhodnou aktivitu podporovanou MPSV a financovanou z ESF.

V následující tabulce uvádíme vybrané výpovědi z fokusních skupin.

„Mně zajímalo, jestli se nejedná o nějaký podvod. Znělo to až moc dobře (...).“ (FG Praha – podpořené osoby)

(...) „Ve chvíli, kdy mi přišla tahle nabídka účastnit se stáže v zahraničí, tak ty podmínky byly nastavené tak dobře, že jsem taky trochu váhal, jestli v tom nebude nějaký podvod. Až později na tom semináři jsem se dozvěděl, že to je financované třeba z EU, nebo na to jdou peníze z těch evropských dotací, tak proto je to tak, to je ta nosná informace.“ (FG Praha – podpořené osoby)

Pro ilustraci jsou v následující tabulce č. 19 uvedeny nejčastější možnosti, jak se cílová skupina dozvěděla o projektu. 61 % respondentů se poprvé setkala s projektem prostřednictvím ÚP ČR a dalších 20 % se o projektu dozvědělo přímo od realizátora projektu. 9 % respondentů také volilo variantu *jiným způsobem*. Tuto odpověď účastníci dále specifikovali. Nejčastěji uváděli, že poprvé o projektu slyšeli od kamarádů a známých. Dalším častým způsobem je prostřednictvím internetu a sociálních sítí nebo přes respondentovu školu.

Tabulka 19 Způsob prvního kontaktu respondenta s projektem

Zprostředkovatel kontaktu	Podíl respondentů
Od Úřadu práce	61 %
Přímo od realizátora projektu	20 %
Jiným způsobem	9 %
Z inzerátu	6 %
Od neziskové organizace	4 %
Od pracovní agentury	0 %
Celkový součet	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=338

5.2 Organizační tým

Velmi významnou roli plní koordinátor a mentor projektu. Tito pracovníci zásadně ovlivňují úspěšnost pobytu v zahraničí, kde musí řešit organizační záležitosti i krizové situace. Jejich důležitost potvrzovali jak příjemci, tak podpořené osoby. Vzhledem k této skutečnosti by na výběr a složení realizačního týmu měla být soustředěna velká pozornost. Kontaktní osoba pro účastníky by měla disponovat nejen organizačními schopnostmi, nýbrž být i dobrým psychologem, který bude účastníkům oporou, podpoří je v zátěžových situacích, avšak současně dokáže být i jejich autoritou. Z výpovědí obou skupin respondentů vyplývá, že lépe v tomto ohledu častěji fungoval pracovník vysílající organizace, nežli zástupce zahraničního partnera.

5.3 Spolupráce se zahraničním partnerem

Spolupráce se zahraničním partnerem je dle výsledků z dotazníkového šetření i fokusní skupiny hodnocena velmi kladně. Jak sledujeme u výsledků z dotazníkového šetření, se zahraničním partnerem byli tři respondenti velmi spokojeni a zbylí tři spíše spokojeni. Žádný ze šesti respondentů se nepotýkal s problémy při hledání vhodné a dostatečně odborné stáže, kterou pro podpořené osoby zajišťovali v úzké spolupráci se zahraničním partnerem dle požadavků a potřeb jednotlivých účastníků. Realizátoři především vyzdvihovali spojení s dlouholetými zahraničními partnery. Výhodou je znalost možností vzájemné spolupráce, prostředí a zkušenosti z minulých společných projektů. To rovněž potvrdili respondenti na fokusní skupině. Zahraniční partneři, kteří mají dlouhodobou zkušenost s projekty podobného typu, jsou často větší zárukou pro bezproblémový průběh pobytu a vyznačují se celkově větší angažovaností a zapojení do projektu.

Ve skupinové diskuzi (fokusní skupina) se respondenti shodli, že jednoznačně také lépe fungovali zaměstnavatelé, kteří mají dlouhodobou praxi s poskytováním stáží pro zahraniční partnery. Na účastníky byli lépe připravení a byli vstřícnější i aktivnější co se týká podpory či integrace účastníků do pracovního prostředí a kolektivu.

V následující tabulce je souhrn silných a slabých stránek spolupráce se zahraničním partnerem podle realizátorů ukončených projektů a účastníků skupinové diskuze.

Tabulka 20 Spolupráce se zahraničním partnerem

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Vyhledání a zajištění vhodné praxe pro CS	Vykazování mezd, administrativa
Zajištění výuky cizího jazyka	Občasné prodlevy v komunikaci
Zajištění/spolupráce na doprovodném programu pro CS	
Zajištění/spolupráce při hledání ubytování pro CS	
Profesionální přístup, vstřícnost a ochota	

Zdroj: Dotazníkové šetření příjemci, N=6; Fokusní skupina

Na úrovni spolupráce se zahraničními partnery je dle respondentů nejslabší stránkou vykazování mezd a plnění administrativních požadavků. Velké problémy s dokladováním mzdových výdajů souvisí s odlišnou legislativou partnerských zemí. Některé zahraniční země mají jiný způsob vykazování nákladů, mezd nebo jiný systém strhávání zákonných odvodů. Realizátoři se pak potýkají s nepochopením administrativních nároků ze strany partnera a je pro ně obtížné dokládat vzniklé náklady s veškerou dokumentací vyžadovanou ŘO. Na administrativní náročnost, jež je přenesená i na partnery, upozorňují všichni respondenti dotazníkového šetření a skupinové diskuze.

Obecně mají příjemci spíše výhrady k nastavení pravidel spolupráce se zahraničním partnerem. Pouze dvěma respondentům v rámci dotazníkového šetření vyhovovalo nastavení pravidel daných výzvou, oproti čtyřem nespokojeným respondentům. Výhrady nicméně opět směřovaly k dokladování mzdových nákladů. Realizátoři by uvítali, kdyby jejich zahraniční partneři mohli své případné mzdové náklady fakturovat. Dle respondentů je častou praxí, že partneři jsou OSVČ a mzdu si fakturují. Proto by neměla být vyloučená tato možnost spolupráce. Celkově by respondenti ocenili, kdyby mohl zahraniční partner fakturovat vzniklé náklady na CS jako je poskytnutí dopravy, ubytování, zajištění prostorů na různé např. teambuildingové a jiné aktivity v rámci projektu. Také byla navrhována

existence finančních odměn pro garanty jednotlivých pracovních stáží. Respondenti argumentují tím, že jsou garanti stáží zpravidla nepostradatelnou složkou projektu. Zaučují účastníky, vedou docházku, konzultují problémy s mentory, píší závěrečné hodnocení apod. Výzva však poskytnutí finanční odměny garantům stáží umožňovala a několika příjemci byla dokonce využita. Je tedy na zvážení, zda na tuto možnost ze strany MPSV více neupozornit.

Respondenti vnímali roli zahraničního partnera jako velmi zásadní a významnou pro úspěch projektu, a to jak v dotazníkovém šetření, tak v rámci skupinové diskuze. Uvítali by, kdyby se s tímto ohledem přistupovalo k partnerům i ve výzvě. Možnost pokrýt z přímých nákladů i jiné výdaje než mzdy, možnost fakturace či zjednodušení administrativy vůči zahraničnímu partnerovi, by bylo velkým přínosem.

V rámci dotazníkového šetření všech šest respondentů shodně uvedlo, že by byla pro jejich projekt velmi přínosná a obohacující možnost zprostředkovat stáže také v České republice pro znevýhodněnou mládež z jiných zemí.

5.4 Financování projektu

Nastavení finanční zálohy bylo pro čtyři ze šesti respondentů dotazníkového šetření nedostatečné. Tři realizátoři se dostali do velkých finančních problémů. Příjemci by uvítali vyšší zálohy alespoň ve výši 50 %. Schvalování Zprávy o realizaci (ZoR) a Žádosti o platbu (ŽoP) je dlouhý proces, který při poskytování současné výše zálohy 30 % celkové dotace, způsobil některým příjemcům vážné realizační problémy. Aby mohli realizovat všechny aktivity, bylo nutné využít komerčních úvěrů, soukromých prostředků či jinak obstarat finanční prostředky. Pro čtyři ze šesti respondentů by také bylo přínosné, pokud by projekty používaly zjednodušenou formu vykazování. Paušální výdaje a jednotkové náklady by považovali za přínos a zjednodušení pro finanční řízení projektu. Výhodou by mohlo být výrazné zjednodušení administrativy oproti stávajícímu způsobu nárokování skutečně vzniklých výdajů. Ke shodným závěrům vzhledem k financování projektu došli rovněž respondenti fokusní skupiny.

6 Aktivita

6.1 Hodnocení aktivit

Klíčové aktivity projektu probíhaly v několika fázích. V rámci této podkapitoly sledujeme hodnocení přínosu jednotlivých aktivit pro cílovou skupinu napříč všemi fázemi. Realizátoři i podpořené osoby se k užitečnosti aktivit vyjadřovali ve výstupním dotazníku. Význam dílčích aktivit pak rovněž hodnotili ve skupinové diskuzi, která umožnila soustředit se na konkrétní aktivity detailněji. Podle realizátorů bylo v přípravné fázi hlavním cílem připravit účastníky na stáž nejen na úrovni zvýšení specifických znalostí a dovedností, ale také na úrovni zlepšení jejich sociálních dovedností, zvýšení motivace a sebevědomí ještě před odjezdem do zahraničí. V průběhu další fáze, samotné zahraniční stáže, současně probíhaly doprovodné aktivity, které měly podporovat účastníky a dále rozvíjet jejich schopnosti. Následná fáze se soustředila na podporu účastníků při hledání zaměstnání a celkově měla přinést reflexi proběhlé stáže.

V rámci dotazníkového šetření byl, dle subjektivního pohledu respondentů, hodnocen přínos jednotlivých aktivit, jimiž CS procházela. Vnímání přínosu realizátory a podpořenými osobami se významně nelišilo. Mezi nejvíce přínosné aktivity realizátoři řadí *Diagnostika a poradenství před odjezdem na stáž*, *Organizační podpora před cestou*, *Praxe v zahraničí* nebo *Další jazyková výuka v zahraničí*. Všech šest respondentů ohodnotilo tyto aktivity jako užitečné. Podobně kladně hodnocené aktivity (5x užitečná, 1x spíše užitečná) jsou podle realizátorů *Poradenství během pobytu v zahraničí*, *Doprovodné aktivity v zahraničí*, *Individuální poradenství a koučink po návratu* a *Podpora při hledání zaměstnání a příprava na výběrový proces po návratu*. Podpořené osoby nejlépe hodnotí aktivity *Praxe v zahraničí*, *Organizační podpora před cestou*, *Jazyková příprava*, *Diagnostika a poradenství před odjezdem na stáž* a *Další jazyková výuka v zahraničí*.

Pro CS se v komparaci s vnímáním přínosu jednotlivých aktivit realizátory nejevilo tak jednoznačně přínosné *Poradenství během pobytu v zahraničí*, *Individuální poradenství a koučink po návratu* a *Podpora při hledání zaměstnání a příprava na výběrový proces po návratu*. Obecně však byly všechny aktivity v rámci dotazníkového šetření hodnoceny velmi kladně oběma skupinami respondentů a při současném počtu vyplněných výstupních dotazníků (CS – 133, realizátoři – 6) se jedná pouze o předběžné výsledky. Přehled hodnocení aktivit cílovou skupinou je k dispozici v tabulce č. 21.

Tabulka 21 Aktivity projektu

Aktivita	Užitečná	Spíše užitečná	Spíše neužitečná	Neužitečná	Nezúčastnil/a /neodpověděl/a
Diagnostika	66	38	9	3	7
Jazyková příprava	69	31	8	0	15
Multikulturní trénink	52	40	12	2	17
Pracovně právní předpisy	48	43	10	6	16
Odborná profesní příprava	41	42	8	1	31
Organizační podpora před cestou	73	24	2	0	24
Praxe v zahraničí	73	17	1	0	32
Další jazyková výuka v zahraničí	66	11	6	1	39

Poradenství v zahraničí	46	27	13	4	33
Doprovodné aktivity v zahraničí	55	31	2	2	33
Individuální poradenství po	43	30	13	1	36
Podpora při hledání práce po	39	27	7	4	46
Rekvalifikace	24	10	2	3	84

Zdroj: Dotazníkové šetření CS

Ve skupinových diskuzích jsme se podrobně zabývali aktivitami v jednotlivých fázích projektu. Stejně jako v dotazníkovém šetření byla rovněž v diskuzích hodnocena užitečnost aktivit optikou cílové skupiny i realizátory projektu. Přípravná fáze měla významný vliv pro adaptaci podpořených osob na podmínky a požadavky projektu. Účastníci měli také získat přesvědčení, že stáž zvládnou, v čemž jim hodně pomohl fakt, že v průběhu první fáze poznali nejen realizátory projektu, ale i ostatní účastníky, se kterými mohli sdílet své nadšení i obavy.

„Pro mě třeba bylo důležité to, že jsem na stáži byla s lidmi, se kterými jsme se znali už dopředu. Nejeli jsme tam, že jsme si neměli s kým popovídat o věcech. Pro mě to bylo hodně důležité, že mě ostatní holky podpořily.“ (FG Ostrava - podpořené osoby)

Rovněž schůzka účastníků se zástupcem zahraničního partnera a realizátora projektu se projevila jako velmi podstatná pro posílení vzájemné důvěry mezi všemi zúčastněnými stranami, stejně tak jako pro předání praktických informací o cílové destinaci, místě pobytu, stáži apod.

Respondenti fokusních skupin si velmi chválili aktivitu *Diagnostika a individuální poradenství*. Řada z nich se s ničím podobným ještě nesetkala. Jak je však patrné z výpovědí CS i realizátorů, záleželo na každém účastníkovi, jak porozumí zpětné vazbě a využije potenciál těchto aktivit pro svůj osobnostní rozvoj. Individuální práce s CS, která byla pro tuto výzvu stěžejní, byla účastníky i příjemci velmi oceňována, a to napříč všemi aktivitami. Kromě aktivity *Diagnostika a individuální poradenství* měli účastníci možnost ovlivnit zaměření aktivit (např. v případě doprovodných motivačních a integračních aktivit nebo oboru zahraniční stáže). Obecně projekty cílily na individuální práci s CS dle jejich individuálních potřeb.

Hodnocení jazykové přípravy z větší části záviselo na předchozích znalostech podpořené osoby. Objevily se kritiky na nepřizpůsobení se individuálním potřebám jednotlivých účastníků. To pramení z velké heterogenity podpořených osob. Někteří navazovali na své předchozí znalosti a primárně pro ně bylo důležité rozmluvit se např. formou konverzace s rodilým mluvčím. Jiní neměli žádné jazykové základy popř. základní a tento typ výuky by pro ně byl neefektivní. Podle respondentů by také byla vhodnější pravidelnější výuka např. dvě hodiny několikrát týdně, nežli blok např. více hodin jednou do týdne. V ideálním případě by měla existovat možnost individuálního nastavení formy, rozsahu a obsahu jazykové přípravy dle potřeb jednotlivých účastníků. Zásadní je rovněž výběr lektora, který by kromě jazykových kompetencí měl být schopen podpořit a motivovat účastníka i vnímat jeho potřeby.

„Já jsem ještě chtěla dodat, že jestli můžeme tímto pohovorem něco změnit, tak bych apelovala na to mít dobré lektory, protože ten náš vtáhl ty lidi natolik, že jsme byli potom sami motivováni si najít práci, kde potom budu mluvit s ostatními lidmi: někdo třeba říkal, že tolik neumí a chtěl někde v ústraní pracovat a potom byl třeba přímo v redakci novin. Takže měl tu sílu člověka motivovat a tím nás posunul neskutečně, protože když je někdo delší dobu na úřadu práce, tak právě tohle je jeden základní bod, který mu může změnit život. A měli jsme pána, který měl spoustu certifikátů, které jsme ani neznali a fakt špička, a on učí i ve firmách a na vysokých školách a bylo perfektní, že nás bral jako studenty a od začátku sebevědomě tam nakročil a my jsme mu to žrali, takže jsme se pak i těšili a i spolu vtipkovali anglicky a celá ta atmosféra byla jiná a pak i člověk s jiným pocitem odjíždí.“ (FG Ostrava - podpořené osoby)

„U nás si třeba stěžovali, že si pro nás nic moc zajímavého nepřipravil a učil v podstatě z učebnice, ze které se učí na jazykovce. Na to, že těch lidí nebylo moc, tak učil, jako bychom tam byli půl roku. Takže přizpůsobit to tomu rozsahu, třeba to pojmut jinak, třeba jen tak, že se jen mluví, než aby se z každé věci probralo něco.“ (FG Ostrava - podpořené osoby)

U dalších aktivit, typu školení v pracovně-právních předpisech, základy finanční gramotnosti, ale i v dotazníkovém šetření poměrně kladně hodnoceného multikulturního tréninku, je otázkou, zda podpořené osoby dokáží objektivně zhodnotit jejich reálný přínos, popř. zda je vhodně nastavena forma těchto aktivit. V diskuzích jsme se setkali s nepříliš pozitivní zpětnou vazbou. Podpořené osoby vnímaly tyto aktivity spíše jako zbytečné. Bylo by přínosné tento typ aktivit nějakým způsobem zatraktivnit, zestručnit na nejdůležitější a pojmut méně formálně.

„Ještě ekonomiku jsme měli, nějaké daně, tak pro mě to bylo třeba o ničem, já jsem se tam pak nudila, zbytečná cesta do Ostravy.“ (FG Ostrava - podpořené osoby)

„My jsme měli celé odpoledne s právníkem a to mi přišlo úplně zbytečné, protože když jedete a někde pracujete, tak oni to zařizují celé za vás, takže to bylo možné v rámci toho, že by to někomu pomohlo, kdyby chtěl řešit nějaké svoje individuální problémy. A potom možná ještě s prací tady u nás, ale jinak ne.“ (FG Ostrava - podpořené osoby)

Část realizátorů ve skupinové diskuzi upozorňovala na nedostatečnou časovou dotaci na aktivity v přípravné fázi¹¹. Dle jejich názoru, by bylo zapotřebí s cílovou skupinou pracovat mnohem intenzivněji, alespoň na úrovni intenzivnější jazykové přípravy, individuální poradenské činnosti a skupinových aktivit. Vnímaný význam dílčích aktivit se mezi respondenty lišil zejména v souvislosti s charakteristikami jednotlivých cílových skupin. U osob s nízkým vzděláním bylo hlavním cílem upevnit popř. vytvořit určité základní návyky, důležité pro následné získání a udržení si práce – schopnost plnit určité povinnosti, termíny, docházku atd. U těchto osob se podle respondentů nedá očekávat, že udrží aktivitu a pozornost 8 hodin denně a jejich vstupní jazyková znalost je často minimální. Osoby s vyšším vzděláním disponují obvykle naopak vyšší znalostí cizího jazyka, avšak výchozí znalost účastníků je i přesto na různé úrovni.

Další fáze projektu probíhala v zahraničí, kde se CS kromě samotné stáže účastnila dalších podpůrných aktivit. Na skupinové diskuzi se podpořené osoby shodly, že minimální vhodná délka

¹¹ Stanovená délka přípravné fáze je 2 – 3 měsíce, v součtu max. 150 hodin klíčových aktivit.

stáže je 2 měsíce, ideálně 3 měsíce. První měsíc se účastník adaptuje na změnu, seznamuje se s novým systémem, prostředím, kolektivem a často toto období doprovází stres a obavy. Následující měsíc bývá zlomový. Účastník má větší pocit jistoty a začíná si osvojovat nový systém i prostředí. Třetí měsíc dokáže běžně fungovat, nabývá stále více jistoty a sebedůvěry. K tomu se přiklání převážně méně složité CS, je tedy důležité zohledňovat všechny CS zapojené do projektu.

„První měsíc byl čistě aklimatizační. Pak ty dva měsíce už jsem byl spokojený.“ (FG Praha - podpořené osoby)

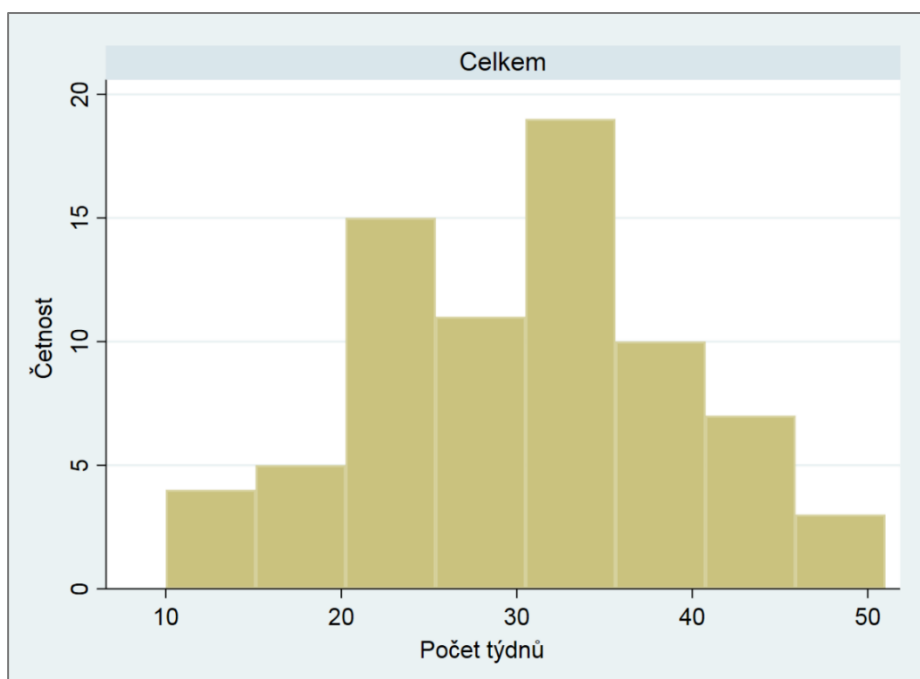
Realizátoři projektů vnímají optimální délku pobytu shodně. Stáž v zahraničí by měla být v rozsahu 2-3 měsíců. Avšak je nutné brát na vědomí, že se během stáže po určité době objeví krize (zhruba po prvním měsíci). V této fázi je důležitá podpůrná funkce ostatních účastníků i mentora, příp. alternativní způsoby řešení krize jako např. návštěva rodinných příslušníků. V současné chvíli je medián délky zahraniční stáže 8 týdnů. Údaj vychází z dostupných výstupních dotazníků.

Prostřednictvím dotazníkového šetření jsme také zjišťovali připomínky k rozsahu aktivit. Účastníků projektu jsme se ptali, zda by uvítali delší nebo naopak kratší časový rozsah u některých z aktivit. Na otázku odpověděla pouze část respondentů, avšak nikoliv pouze ti, kteří měli zájem změnit jejich časovou dotaci. Jednoznačně převažovaly pozitivní zkušenosti, pokud se respondenti vyjadřovali k delšímu časovému rozsahu, jednalo se o delší jazykovou přípravu, a to jak před stáží, tak během ní v zahraničí. Další hojnější výskyty se týkaly prodloužení samotné zahraniční stáže. Na krácení rozsahu některých z aktivit respondenti upozorňovali spíše zřídka, jednalo se o školení v pracovně-právních předpisech nebo doprovodné aktivity v zahraničí, jako jsou sportovní aktivity nebo společenské hry.

Respondenti fokusních skupin (z řad podpořených osob) neměli z hlediska časového rozsahu k aktivitám zásadnější připomínky. Snad jen u aktivit následujících po návratu ze stáže, kde byla zřejmá menší motivovanost aktivity absolvovat, a k délce a náplni doprovodných aktivit v zahraničí (viz výše). Jak již bylo zmíněno v kapitole Zdroje dat, veškerá zjištění a názory z fokusních skupin je však zapotřebí vztahovat k převládající podskupině cílové skupiny tedy osobám s vyšším vzděláním.

Ve výstupním dotazníku jsme mimo jiné také zjišťovali délku účasti v projektu, a to rozdělenou na tři fáze: přípravnou fázi před odjezdem do zahraničí, dobu strávenou v zahraničí na stáži a po návratovou fázi. Graf č. 13 ukazuje histogram délky účasti v projektu a graf č. 14 pak histogramy jednotlivých fází. V grafech jsou znázorněny odpovědi pouze od respondentů, kteří uvedli délku všech tří fází. Těchto respondentů bylo 74. Popisné statistiky jsou pak v tabulce č. 22.

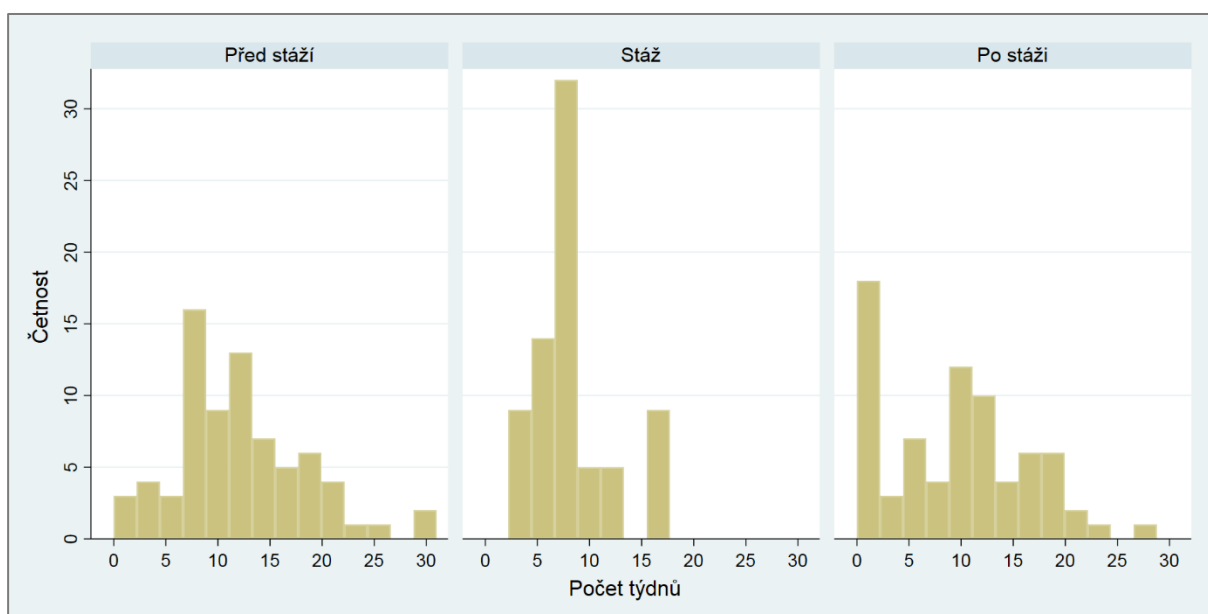
Graf 13 Celková délka účasti v projektu

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=74

Délka zahraniční stáže se vyznačuje výrazně špičatější distribucí než přípravná a následná fáze. Téměř polovina respondentů byla v zahraničí 8 týdnů.

Graf 14 Délka účasti v projektu - fáze

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=74

U otázky na délku výstupní i vstupní fáze se objevovaly odpovědi poukazující na velmi dlouhé setrvání v projektu. Maximum u vstupní fáze bylo 31 týdnů a u výstupní fáze 28 týdnů. Dá se předpokládat, že to může být dáno nepochopením otázky. Nicméně i respondenti u délky zahraniční fáze uvedli smysluplný počet týdnů. Žádné odpovědi proto nebyly z analýzy vypuštěny.

Tabulka 22 Délka účasti v projektu - popisné statistiky

	Před stáží	Stáž	Po stáží	Celkem
Průměr	12	9	10	30
Medián	12	8	10	32
Min	1	3	0	10
Max	31	17	28	51
Modus	8	8	1	35

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=74

Lokalitu stáže bylo v některých projektech možné vybírat z několika partnerských zemí. Účastníci tuto možnost velmi kvitovali. Ne všichni měli zájem odjet do vzdálených destinací jako je Irsko, Itálie, Španělsko, Švédsko apod., nýbrž využili možnost pobytu v některé ze sousedních zemí např. Polsko či Německo.

Výběr oboru, ve kterém účastníci měli zájem pracovat, si mohli, samozřejmě na obecnější úrovni, rovněž předem určit. Tato skutečnost byla respondenty také velmi ceněná. Často si byli vědomi, že v mnoha případech dělali práci, ke které by se v ČR bez praxe těžko dostali.

„Já jsem právě byla příjemně překvapená, protože jsem dala ten okruh, že mi stačí, když budu mezi dětmi, a v jakém zařízení to už mi bylo jedno. Tím pádem mě překvapilo, že mě dali do školky, do takového zařízení, do kterého bych se úplně nedostala, protože by vás nikdo do takové školy bez nějaké praxe nepustil, takže to vidím jako velkou výhodu.“ (FG Ostrava - podpořené osoby)

Někteří účastníci zmiňovali problémy s dopravou do zaměstnání. Ne vždy byla stáž v těsné blízkosti ubytování, a tak jednotliví respondenti kritizovali bydlení mimo dosah místní dopravy a dlouhé dojíždění do práce. V některých případech si účastníci museli hradit jízdné sami, což považovali za nespravedlivé ve srovnání s ostatními stážisty.

„Já jsem třeba očekávala, že budu hladce jezdit do práce, že nebude žádný problém, ale pak jsem zjistila, že v Polsku MHD funguje jinak než u nás. Do vzdálenosti 30 km to jelo asi 2 hodiny, a to jsem ještě vstávala poměrně brzo, takže to bylo šílené. Ono to člověka nenapadne, řekne si, že tam nějak dojede, že úplná díra to nebude, ale byl to úplný opak. (FG Ostrava – podpořené osoby)

„Já jsem byla jediná, kdo jezdil do práce MHD a musela jsem si to zaplatit, takže jsem měla míň peněz na jídlo.“ (FG Ostrava – podpořené osoby)

Úspěšná adaptace účastníků také závisí na integraci stážistů do pracovního kolektivu. Některí respondenti se setkali s neochotou pracovníků dané firmy při prvotním zaučení a zapojení do pracovního procesu. To souvisí i se špatným načasováním stáže, které může ovlivnit její celkový průběh. Část respondentů hovořila o tom, že stáž probíhala ve velmi exponovaném období pro danou firmu, což snížilo časové možnosti i ochotu zahraničních kolegů stážistům pomoci v integraci a zaučení.

K doprovodným aktivitám v zahraničí měli výtky někteří účastníci v rámci dotazníkového šetření (viz výše). Ve skupinové diskuzi jsme se zaměřili na hodnocení těchto volnočasových aktivit. Respondenti je vnímali v zásadě kladně, avšak částečná nespokojenost souvisela s jejich délkou a náplní. Uvítali by,

kdyby se konaly v nějaké přiměřené frekvenci, mohli se podílet na výběru zaměření aktivit a koordinátor je s předstihem informoval o jejich konání. Respondenti chtěli mít kromě organizovaných aktivit také odpočinek a čas sami pro sebe. Záleželo však na programu jednotlivých projektů a individuálních preferencí. Je tedy ke zvážení, zda více neposílit vlastní iniciativu CS a nezahrnout je do samotného plánování volnočasových aktivit. Konzultace a spoluplánování aktivit by mohlo napomoci více postihnout potřeby dané CS.

„U nás bylo přesně dané, co se bude dít a museli jsme se toho účastnit.“ (FG Praha – podpořené osoby)

„U nás to bylo hodně o domluvě, a to bylo asi nejlepší.“ (FG Praha – podpořené osoby)

„My jsme hráli hry pro děti, dospělé lidi, seznamovací kruh důvěry, ptali jsme se, jestli to myslí vážně, bavili se s námi jak s magory.“ (FG Praha – podpořené osoby)

„U nás dost špatný, hodně se mi to nelíbilo, neměli jsme předem stanovené, jaké aktivity se budou dělat a kdy, nemohl jsem si nic domluvit individuálně na víkend, protože tyhle aktivity se dělaly dohromady, byly společný a byly povinný, takže tyhle aktivity mi braly čas, bylo to každý druhý víkend, nakonec se to smršlo tak, že se dvě aktivity udělaly během jednoho víkendu, ale bylo to blbý, že my jsme ještě v půlce týdne neměli potvrzený, jestli se nějaká ta aktivita bude dít, to je blbý, no.“ (FG Praha – podpořené osoby)

„My jsme měli zrovna takovou skupinu, že by nám vyhovovalo, kdyby se nám takhle věnovali, měli jsme tam domluvenou přímo překladatelku, co tam žije, že se nám bude věnovat o víkendech, byla s námi ty pátky, to jsme tam museli být všichni, ale že by nás třeba v sobotu někam vytáhla, že se půjdeme podívat tam a tam, když to tam neznáme, to ne, že nemá čas, tak k čemu nám tam byla, všechno jsme si museli stejně zařídit sami.“ (FG Praha – podpořené osoby)

Některé projekty nabízely dle potřeby navazující jazykovou přípravu i během stáže. Respondenti výuku v zahraničí velmi oceňovali. Probírali témata, se kterými se běžně setkávali v každodenní komunikaci a kurz obecně více reflektoval jejich potřeby.

Klíčové aktivity se však neúčastní všichni účastníci projektů. Některé podpořené osoby se mohou v rámci přípravné fáze rozhodnout, že již v projektu nechtějí pokračovat. Proto některé projekty nabírají více osob, než může ve skutečnosti na stáž odjet. Pokud dostatečný počet osob v projektu z vlastní vůle neskončí, provedou výběr účastníků, kteří stáž absolvují. V rámci analýzy jsme se proto také zaměřili právě na charakteristiky osob, jež se nezúčastnily zahraniční stáže. Zjišťovali jsme, zdali tyto osoby, které nevyjely na pracovní stáž, nepojí nějaké společné rysy.

Pro tyto potřeby jsme vycházeli ze sloučených dotazníků (spárované vstupní a výstupní dotazníky). Celkový počet sloučených dotazníků je v tuto chvíli 123, z čehož 32 osob se nezúčastnilo stáže v zahraničí.

Testovali jsme základní sociodemografické charakteristiky. Skupina absolventů stáže a těch, kteří neodjeli, se statisticky významně neliší z hlediska zastoupení pohlaví¹², nejvyššího dosaženého

¹² Fisherův exaktní test: p-hodnota 0,837

vzdělání (jeho stupně¹³ a podílu vysokoškoláků¹⁴), zdravotního postižení¹⁵, počtu let práce¹⁶ a znalosti cizího jazyka¹⁷. Podrobnější analýza bude provedena v rámci zpracování závěrečné evaluační zprávy na více pozorováních.

Stěžejním cílem poslední fáze projektu byla podpora účastníků po návratu ze stáže. Podpořené osoby však aktivity v této fázi nepovažovali za tak klíčové, jako je vnímali realizátoři projektů. Pravděpodobně na to má vliv menší vnitřní motivace účastníků pokračovat i po návratu ze stáže. Hlavní cíl projektu pro ně byla zahraniční stáž a po jejím návratu necítili potřebu dále participovat na aktivitách. Respondenti také zmiňovali, že nechtěli být vázáni při hledání zaměstnání, jiným nevyhovovala forma aktivit. Zajímavé bude testovat hypotézu, zda se liší vnímání těchto aktivit s ohledem na dosažené vzdělání podpořených osob. Této problematice se budeme více věnovat v závěrečné evaluační zprávě, kdy budeme mít k dispozici dostatečné množství dat.

Realizátoři projektu na fokusní skupině diskutovali o přínosu konečné fáze. Aktivity probíhající formou skupinové či individuální práce, měly přinést nejen možnost reflexe proběhlé stáže, ale poskytovat praktickou podporu při hledání zaměstnání. Respondenti se však domnívali, že význam těchto aktivit účastníci nedokázali v mnoha případech nahlédnout a ocenit. Komplikací mnohdy může být i absence vhodných rekvalifikačních kurzů právě v období této fáze projektu a účastník tak musí dlouhou dobu čekat, než bude moci na rekvalifikaci nastoupit. Mezitím ztrácí motivaci a nadšení z uplynulé zkušenosti v zahraničí.

„My jsme teď cca 14 dní zpátky a jediný, co je zajímavé – kdy už budou moct jít do práce. Já potřebuju práci teď hned, protože oni jsou už na úřadu práce dlouho. Nedokáží si něco ušetřit, ani korunu, přestože na stáži dostali docela hodně peněz jako kapesné. Cca 3 ze 7 si ušetřili, což považuju za obrovský úspěch, ale ostatní nemají ani kačku, teď řeší, že zbytek nám nechodí na konečné kurzy, protože mají brigádu, já mám támhle brigádu, já musím zaplatit alimenty, zaplatit nájem a kdy už budu mít tu práci, kdy už jim seženeme tu práci, to je to jejich gró.“ (FG Praha - příjemci)

„Ze začátku byli nadšení, chodili, ale v té fázi po té stáži, ještě že byla krátká, měli jsme to třeba na týden, všechno jsme to shrnuli, už nechtěli docházet, chtěli práci hledat, nebo aby my jsme jim posílali kontakty.“ (FG Praha - příjemci)

Jak je uvedeno výše, na základě výpovědí ze skupinové diskuze, je patrné, že účastníci nepociťovali tak vysokou přidanou hodnotu u některých aktivit jako jejich realizátoři. V přípravné fázi se např. jedná o kurz finanční gramotnosti. V závěrečné fázi, právě tedy u aktivit následujících po návratu ze stáže, jsou to školení k posílení kompetencí apod. Vzhledem k výše uvedeným zjištěním se pro tuto závěrečnou fázi zdá podstatné znovu posoudit, zda jsou aktivity dobře nastaveny, pokusit se účastníkům více vysvětlit význam těchto aktivit a zorganizovat je takovou formou, kterou by vnímali jako přínosnou.

¹³ Fisherův exaktní test: 0,173

¹⁴ Fisherův exaktní test: 1,000

¹⁵ Fisherův exaktní test: 0,740

¹⁶ Fisherův exaktní test: 0,216

¹⁷ Fisherův exaktní test: 0,480

Realizátoři projektů se v dotazníkové otázce zamýšleli nad zařazením nějaké další aktivity, která podle nich v projektu chyběla a pomohla by cílové skupině. K této otázce se vyjádřili čtyři ze šesti respondentů. Realizátoři se vesměs shodli na tom, že všechny aktivity byly dostatečné a vyčerpávající. Objevily se úvahy spíše o rozsahu aktivit, a to ohledně delšího pobytu v zahraničí a rozšíření jazykové výuky, nejen na začátku stáže, ale také v jejím průběhu např. s kombinací ubytování v cizojazyčném prostředí společně se zahraničními stážisty. Další připomínkou bylo zařazení dlouhodobé individuální podpory.

Poptávka po bydlení v cizojazyčném prostředí se objevila i u samotných účastníků zahraniční stáže. Podpořené osoby měly zajištěné společné ubytování, a tak byly obklopeny ostatními spoluúčastníky projektu po celou dobu zahraničního pobytu. Mezinárodní spolubydlení může jedince obohatit jak jazykově, tak daleko hlubším poznáním nových kultur a jeví se jako velmi efektivní. Existuje zde však mnoho rizik. Vysoká heterogenita podpořených osob neumožňuje zajistit ubytování dle individuálních potřeb každého jedince. Ne každá z podpořených osob je schopná naprostého osamostatnění se od skupiny v cizím zahraničním prostředí. Pro většinu osob je to vůbec první zkušenost se životem v zahraničí. Navíc z organizačního hlediska by byla taková situace velmi obtížná jak pro mentora, tak zahraničního partnera. Další riziko může být spatřováno v kulturních odlišnostech, které mohou být i překážkou společného bydlení. Požadavek na multikulturní bydlení směřoval od osob s vyšším vzděláním (střední s maturitou a vysokoškolské).

7 Dopady/výsledky – sloučení dotazníku

V této kapitole sledujeme předběžné dopady intervence pomocí dotazníkových šetření, skupinových diskuzí, sbíraných dat z informačního systému ESF a sebeevaluační projektů. Skrze dotazníková šetření zjišťujeme, k jakému posunu došlo v sebehodnocení podpořených osob díky realizaci vstupního a výstupního dotazníku. Propojením dotazníků vyplněných na začátku a na konci účasti v projektu, můžeme sledovat vývoj u podpořených osob v oblastech vnímání bariér vstupu na pracovní trh, sebehodnocení a spokojenosti. Otázky v těchto tematických blocích jsou stylizovány v obou dotaznících totožně. Na tomto základě je možné mapovat vývoj proměnných. Dotazníky jsou spárovány pomocí kódu vygenerovaného respondenty (tzv. self generated code).

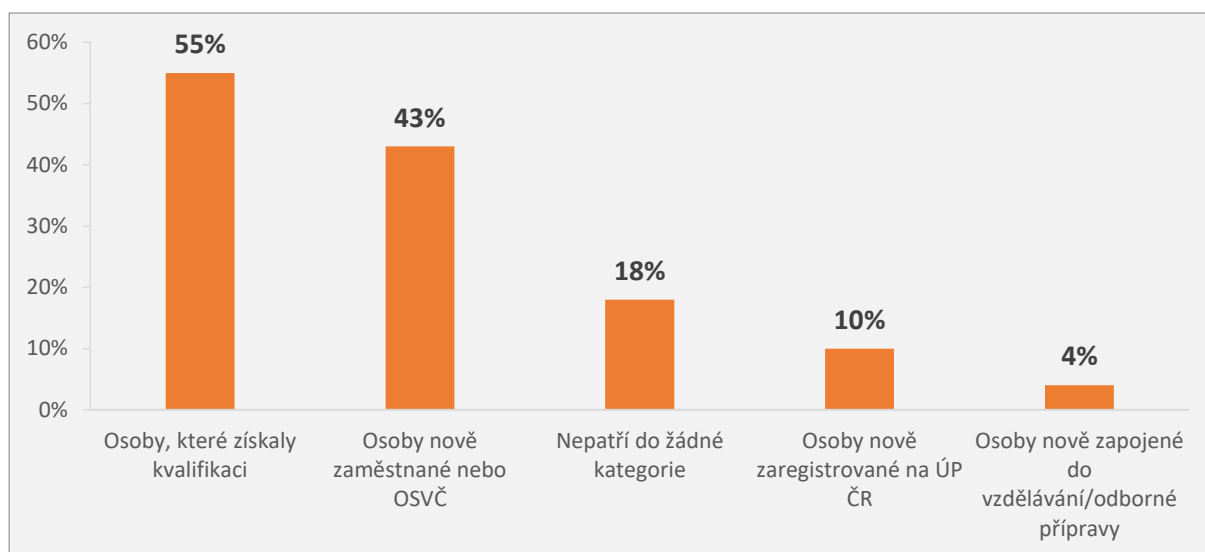
Případné statisticky významné posuny musí být interpretovány s opatrností, neboť vzhledem k evolučnímu designu (k absenci kontrolní skupiny) není možné prokázat kauzalitu mezi účastí v projektu a danému posunu. Na změny v odpovědích může mít vliv více faktorů než jen účast v projektu. Statistická významnost posunu byla testována pomocí testu marginální homogenity.

7.1 Předběžné výsledky z IS ESF

Na začátku této kapitoly sledujeme situaci podpořené osoby po skončení intervence (viz níže graf 15) prostřednictvím informačního systému ESF. Stav je zjišťován nejpozději do 4 týdnů od ukončení účasti v projektu a měl by postihovat změnu v době od zahájení účasti až do okamžiku zjišťování. Osoby mohou patřit do více vymezených kategorií, ale také do žádné z uvedených. Zjištěné údaje jsou pouze deklaratorní povahy. V závěrečné zprávě budou data ověřena prostřednictvím databází ÚP ČR a ČSSZ, z nichž není v tuto chvíli možné čerpat. Jak již bylo zmíněno v kapitole 3.1, v tuto chvíli se jedná pouze o předběžné výsledky ze šesti ukončených projektů. Následující vyhodnocení se tedy váže pouze k těmto projektům.

V rámci těchto projektů, jež ukončilo realizaci, bylo dle IS ESF podpořeno 131 osob. Po ukončení projektu získalo 55 % osob kvalifikaci a 43 % bylo nově zaměstnaných nebo OSVČ. Nijak překvapující není relativně vysoký počet osob, který nespadá do žádné kategorie. Tato situace se týká např. osob, které zůstaly i po skončení projektu registrovány na ÚP. Nejasnosti vyvstávají u kategorie *Osoby nově registrované na ÚP ČR*, jíž zvolilo 10 % osob, avšak tuto odpověď nemůžeme pokládat za relevantní. Podpořené osoby při vstupu do projektu musí splňovat podmínku evidence v registru ÚP. Bezprostředně po ukončení účasti v projektu mohou být podpořené osoby ještě stále v evidenci a nikoliv nově registrované. Výsledky tedy mohou být zkreslené a nemusejí odrážet skutečnou situaci.

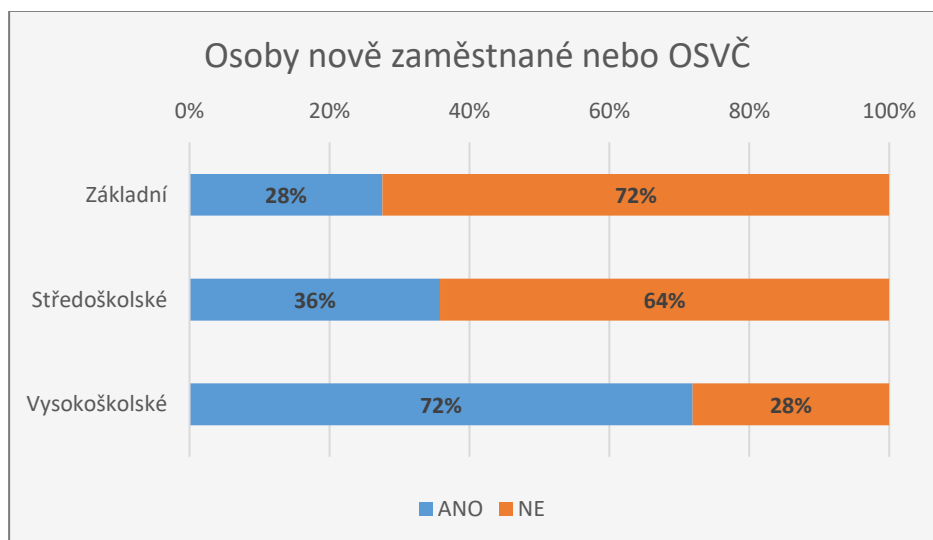
Graf 15 Situace po ukončení účasti v projektu – podpořené osoby IS ESF

Zdroj: IS ESF; N=131

V následujících třech grafech sledujeme situaci podpořených osob po ukončení účasti v projektu s rozpadem na nejvyšší dosažené vzdělání. U osob se základním vzděláním vidíme nejnižší podíl nově zaměstnaných nebo OSVČ. Rozdíl v podílu nově zaměstnaných osob nebo OSVČ je s ohledem na dosažené vzdělání statisticky signifikantní.¹⁸ Mezi osobami se základním vzděláním si nově našlo práci 28 %. U osob se středním vzděláním to bylo 36 % osob a u osob s vysokoškolským vzděláním dokonce 72 % osob. Problematicke se budeme více věnovat v Závěrečné evaluační zprávě, kde budeme mít k dispozici kompletní sadu dat.

Graf 16 Podíl nově zaměstnaných osob nebo OSVČ s ohledem na dosažené vzdělání

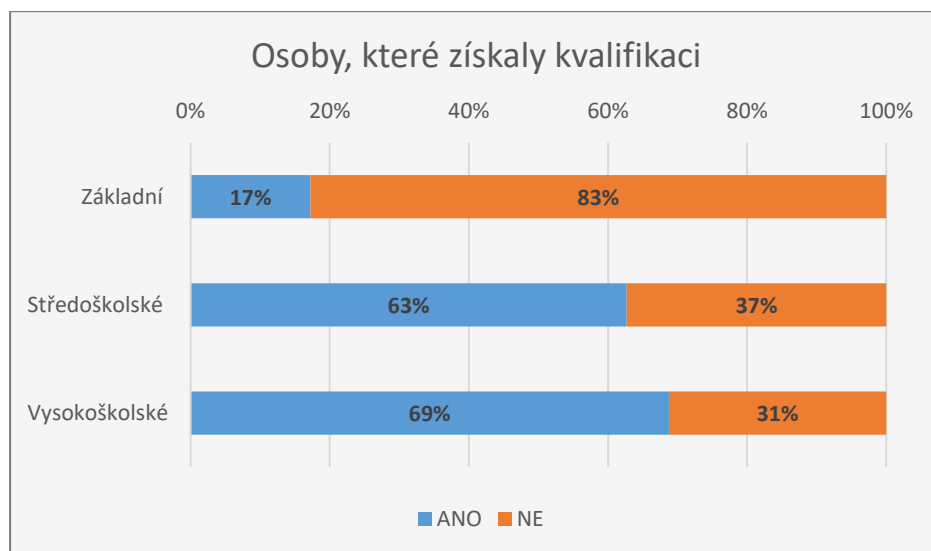

Zdroj: IS ESF; N = 129

¹⁸ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,001

Oproti zbylým kategoriím u skupiny osob se základním vzděláním registrujeme rovněž statisticky významný nižší podíl osob, které získaly kvalifikaci.¹⁹ Nově získalo kvalifikaci pouze 17 % osob se základním vzděláním. U osob se středním vzděláním to bylo 63 % osob a u osob s vysokoškolským vzděláním 69 % osob. Je nutné brát na zřetel, že se jedná o průběžné výsledky, které se mohou dále měnit. Je zde patrný vliv charakteristik ukončených projektů, tudíž se nemusí jednoznačně jednat o charakteristiky dané skupiny. Problematiku budeme více rozpracovávat v Závěrečné evaluační zprávě, kde budeme disponovat kompletními daty.

Graf 17 Podíl osob, které získaly kvalifikaci, s ohledem na dosažené vzdělání

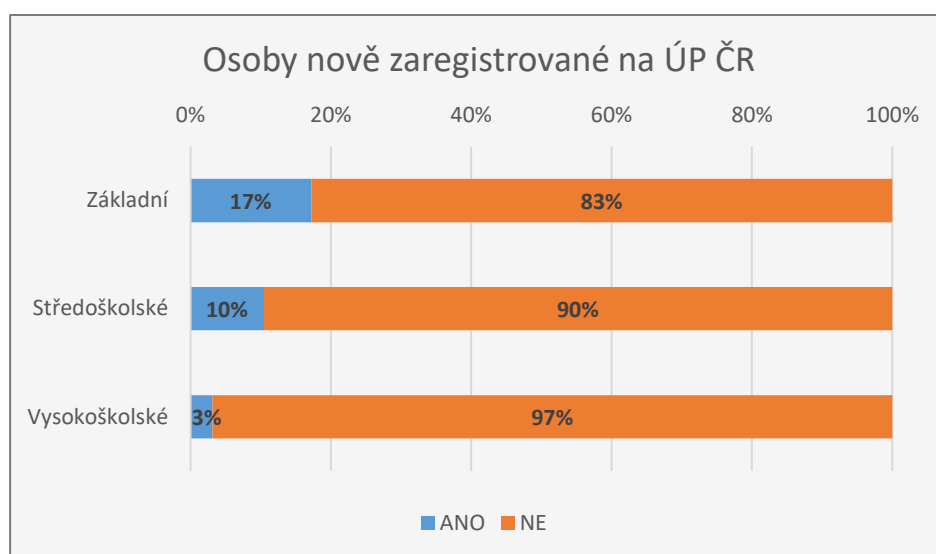
Zdroj: IS ESF; N = 129

Jak již bylo zmíněno výše, kategorie nově zaregistrovaných osob na ÚP ČR zachycuje chybu při vyplnění. Celkově byla tato kategorie označena u 13 osob, z čehož mělo 5 osob základní vzdělání, 7 osob střední vzdělání a 1 osoba vysokoškolské. Rozdíly v relativním počtu nejsou statisticky významné.²⁰

¹⁹ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,000

²⁰ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,192

Graf 18 Podíl osob, které se nově zaregistrovali na ÚP ČR, s ohledem na dosažené vzdělání

Zdroj: IS ESF; N = 129

Z výše uvedeného vyplývá, že u kategorie osob se základním vzděláním bylo časté, že nebyla uvedena žádná možnost 34 %. U osob se středním vzděláním nepatřilo do žádné kategorie 15 % a u osob s vysokoškolským vzděláním se jednalo o 9 % osob.

7.2 Změny ve vnímání bariér

Pro sledování změn ve vnímání bariér vstupu na pracovní trh i následného sebehodnocení vycházíme z propojených vstupních a výstupních dotazníků. Posuny cílové skupiny byly analyzovány u 123 osob. V grafu č. 19 jsou zobrazeny odpovědi na možné bariéry umístění na trhu práce. Respondenti v nich odpovídali na následující otázky:

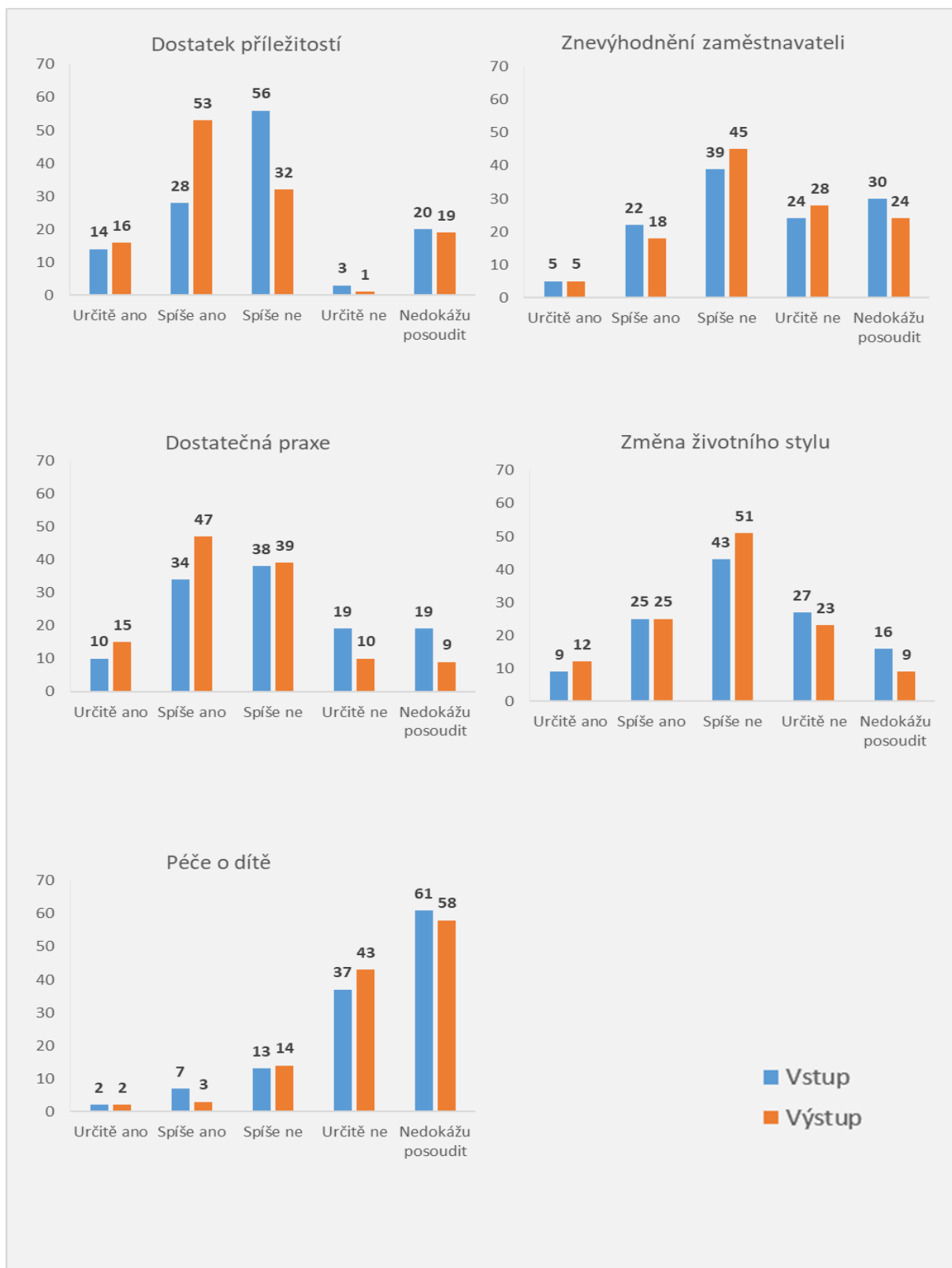
- Myslíte si, že je pro Vás v současnosti dostatek vhodných pracovních příležitostí?
- Myslíte si, že Vás zaměstnavatelé někdy znevýhodňují? Např. kvůli Vašemu původu, pohlaví, rodinné situaci, zdravotnímu postižení, věku či zápisu v trestním rejstříku.
- Myslíte si, že máte pro získání nebo udržení stálého zaměstnání dostatečnou pracovní praxi?
- Obáváte se, že se po nalezení stálého zaměstnání budete muset vzdát Vašich koníčků, zvyků či životního stylu?
- Myslíte si, že Vám péče o dítě nebo jiného člena rodiny komplikuje získání nebo udržení stálého zaměstnání?

U odpovědí na tyto otázky došlo na hladině významnosti 5 % statisticky významnému posunu pouze u otázek: „Myslíte si, že je pro Vás v současnosti **dostatek vhodných pracovních příležitostí**?“²¹ a „Myslíte si, že máte pro získání nebo udržení stálého zaměstnání **dostatečnou pracovní praxi**?“²².

²¹ Test marginální homogeneity: p-hodnota= 0,0010

²² Test marginální homogeneity: p-hodnota= 0.0112

Graf 19 Bariéry vstupu na trh práce²³

Zdroj: Dotazníkové šetření CS, $N_1=121$, $N_2=120$, $N_3=120$, $N_4=120$, $N_5=120$

²³ Z důvodu nízkého počtu respondentů jsou hodnoty uváděny v absolutní četnosti.

7.3 Sebehodnocení

Další sada otázek byla zaměřena na sebehodnocení. Jednalo se o následující otázky:

- Cítíte se odhodlaný/á získat zaměstnání, a pokud ho máte, dlouhodobě si ho udržet?
- Myslíte si, že zvládáte dodržovat pracovní disciplínu a chodit do práce včas?
- Myslíte si, že umíte pracovat samostatně?
- Myslíte si, že umíte dobře spolupracovat s ostatními lidmi?
- Myslíte si, že máte znalosti a dovednosti, které můžete v zaměstnání nabídnout?

U odpovědí na tyto otázky došlo na hladině významnosti 5 % statisticky významnému posunu pouze u otázky: „**Myslíte si, že máte znalosti a dovednosti, které můžete v zaměstnání nabídnout?**“²⁴. Respondenti se sami v ostatních oblastech hodnotí velmi pozitivně již při vstupu do projektu. Škála pak nemůže zachytit posun.

²⁴ Test marginální homogenity: p-hodnota= 0,0459

Graf 20 Sebehodnocení²⁵

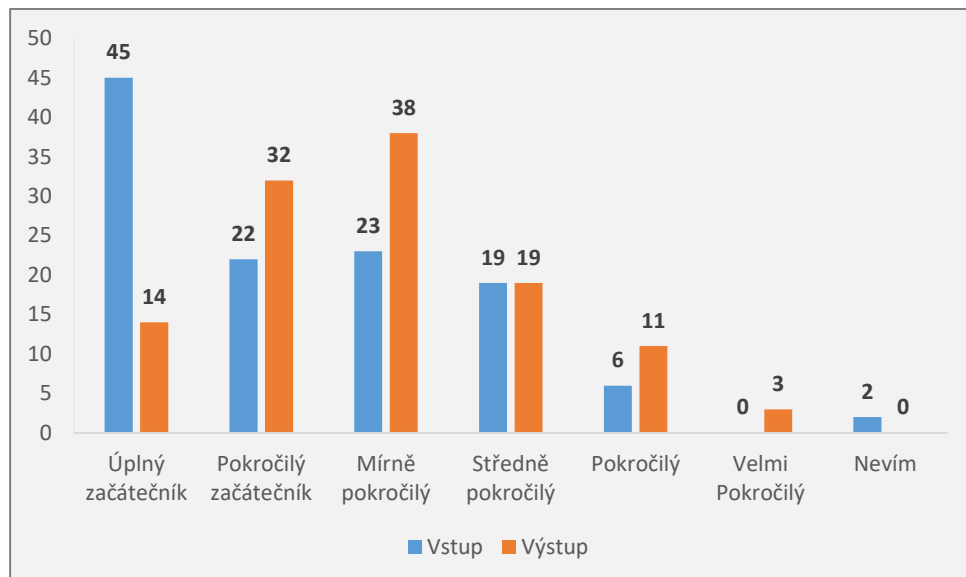

Zdroj: Dotazníkové šetření CS, $N_1=120$, $N_2=120$, $N_3=121$, $N_4=120$, $N_5=121$

²⁵ Z důvodu nízkého počtu respondentů jsou hodnoty uváděny v absolutní četnosti.

Vzhledem k projektovým aktivitám respondenti hodnotili také svou znalost cizího jazyka při vstupu a výstupu z projektu. Posun ve znalosti je statisticky významný²⁶.

Graf 21 Znalost cizího jazyka

Zdroj: Dotazníkové šetření CS, N=117

7.4 Vhodnost intervence pro vybranou cílovou skupinu

V předposlední podkapitole jsme se zaměřili na vhodnost nastavení cílové skupiny. Celá výzva je zaměřena na individuální potřeby podpořených osob a na získávání měkkých charakteristik jako je budování sebevědomí, sebedůvěry, učení se samostatnosti nebo zlepšení komunikace s lidmi. Je velmi obtížné hodnotit, pro jakou podskupinu účastníků se projekt osvědčil méně a pro jakou více. Každý účastník je jedinečný a má své individuální problémy a potřeby. Postřehy realizátorů jsou různé. Nicméně shodnou se, že byl projekt potřebný pro všechny zapojené účastníky, vyjma těch, kteří nemají zájem z evidence ÚP ČR vystoupit a najít si zaměstnání na HPP, ať už z důvodu možnosti práce bez smlouvy nebo z důvodů jiných.

Je proto velmi důležité pozorně zvážit, u které podskupiny má intervence smysl, co nejlépe funguje u jednotlivých podskupin, a zda by si některá skupina byla schopná pomoci i bez podpory. K tomu je zapotřebí hlubší poznání CS a analýza většího množství dat.

Z kvalitativního došetření v rámci fokusních skupin vyplývá, že někteří účastníci využívají účast v projektu (především zahraniční stáž) v době přerušení studia před státní závěrečnou zkouškou. Při přerušení studia mohou být zařazeni do evidence uchazečů o zaměstnání a splnit tak jednu z podmínek pro vstup do projektu. Respondenti s vysokoškolským vzděláním často zmiňovali, že zahraniční pobyt zvažovali již v minulosti např. v rámci programu Erasmus, přičemž u této možnosti oceňovali především kompletní zajištění stáže, kdy oni sami si nemusejí zařizovat nic. Jak vyplývá ze

²⁶ Test marginální homogeneity: p-hodnota= 0,0000

skupinové diskuze, účastníci s vysokoškolským vzděláním byli více schopni samostatnosti a v případě účasti na jiném programu typu Erasmus, by se mohli nejen více realizovat, ale rovněž právě využít a rozšířit jejich samostatné fungování.

Při diskuzi o možném vyloučení osob s vyšším vzděláním (VŠ, resp. SŠ s maturitou) z cílové skupiny pro další období nepanovala mezi zástupci realizátorů jednoznačná shoda. Na jednu stranu si respondenti uvědomovali, že tito lidé patří mezi lépe uplatnitelné na trhu práce a dříve či později si zaměstnání pravděpodobně najdou, a tak se odůvodnitelnost podpory jeví sporně. Na druhou stranu i u těchto zdánlivě bezproblémových osob existují osobnostní bariéry pro vstup na pracovní trh (nesamostatnost, nedostatek sebevědomí, pasivita, rigidita apod.), které se mohou účastí v projektu efektivně eliminovat. Realizátoři poukazovali na to, že ačkoliv se jednalo o účastníky, kteří měli dokončené vzdělání a to i často vysokoškolské, vystupovali jejich slovy jako děti, způsobem jejich vyjadřování a představami o světě.

Někteří vzdělanější respondenti pozitivně reflektovali heterogenitu složení účastníků dle vzdělání i úrovně sociálního prostředí, díky které se mohli účastníci vzájemně konfrontovat a interakcí získat lepší oboustranné pochopení. Z toho sice vyplývá přínos pro tuto skupinu respondentů, avšak současně plyne ještě větší důležitost projektu pro méně vzdělané osoby.

„Pro mě dost přínosný v tom, já jsem tam přišel do kontaktu s různými společenskými vrstvami, s lidmi, kteří byli z různého sociálního rozložení, byli tam ti kluci z léčebny, který mi toho dali asi nejvíc, kdybych je nepotkal, tak bych s takovými lidmi nikdy nepřišel do kontaktu, neviděl bych, jak se v jejich přítomnosti chovat, tady mi to dalo trochu větší rozhled, teď vím, jak se okolo nich chovat, bylo to i dobrý pro ně, protože oni se tím pádem mohli znovu resocializovat.“ (FG Praha – podpořené osoby)

„Takovým lidem to třeba na konci pomohlo víc než třeba mně, si myslím.“ (FG Praha – podpořené osoby)

7.5 Přínosy projektu

Ve výstupním dotazníku byly také zařazeny výroky týkající se přínosu projektu. Všechny začínaly shodně: „*díky projektu jsem*“. Respondenti měli vyjádřit, do jaké míry s daným výrokiem souhlasí. Výsledky za všechny respondenty jsou uvedeny v tabulce č. 23. V tabulce jsou také zaznamenány počty respondentů, kteří se rozhodli daný výrok nehodnotit. Jejich procentuální zastoupení se totiž napříč výroky velmi liší. Nejvíce respondentů (85 %) souhlasilo²⁷ s výrokiem „*díky projektu jsem si zvýšil/a své znalosti a dovednosti*“. Naopak nejméně respondentů (41 %) souhlasilo s výrokiem „*díky projektu jsem získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu*“.

²⁷ V rámci komentářů této části výsledků jsou sečteny kategorie „*Rozhodně souhlasím*“ a „*Spíše souhlasím*“. V tabulce jsou uvedeny hodnoty pro každou kategorii zvlášť.

Tabulka 23 Míra souhlasu s výroky - všichni respondenti

Díky projektu jsem:	Rozhodně souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím	Neodpověděl/a
- získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu.	9%	32%	25%	20%	14%
- se naučil/a lépe hledat práci.	30%	38%	20%	8%	3%
- si zvýšil/a své znalosti a dovednosti.	49%	36%	10%	1%	5%
- získal/a pracovní praxi.	45%	25%	11%	13%	7%
- si finančně přilepšil/a.	33%	29%	15%	15%	7%
- si zlepšil/a své finanční vyhlídky do budoucna.	30%	32%	21%	10%	7%
- získal/a pracovní návyky a lépe zvládám dodržovat pracovní disciplínu.	31%	28%	23%	12%	6%
- se naučil/a lépe pracovat v týmu.	41%	36%	15%	4%	4%
- si zvýšil/a celkové sebevědomí.	45%	32%	13%	4%	7%
- se více zapojil/a do společnosti.	43%	33%	18%	2%	4%

Zdroj: Dotazníkové šetření CS, N=123

Dá se očekávat, že jinak budou hodnotit přínosy projektu respondenti, kteří absolvovali pouze tuzemskou část projektu a jinak ti, kteří absolvovali také stáž v zahraničí. Níže proto uvádíme míru souhlasu zvlášť pro obě kategorie respondentů.

Respondenti, kteří zahraniční stáž neabsolvovali, obecně s výroky méně souhlasili. Nejméně často (6 %) souhlasili s výrokem „díky projektu jsem si finančně přilepšil/a“. Naopak nejčastěji souhlasili (63 %) s výrokem „díky projektu jsem se naučil/a lépe pracovat v týmu“. Jedná se zatím o velmi indikativní výsledky, protože respondentů, kteří stáž neabsolvovali, je pouze 32.

Tabulka 24 Míra souhlasu s výroky - respondenti, kteří neabsolvovali zahraniční stáž

Díky projektu jsem:	Rozhodně souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím	Neodpověděl/a
- získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu.	6%	16%	22%	34%	22%
- se naučil/a lépe hledat práci.	25%	25%	25%	16%	9%
- si zvýšil/a své znalosti a dovednosti.	19%	34%	28%	3%	16%
- získal/a pracovní praxi.	3%	9%	19%	50%	19%

- si finančně přilepšil/a.	0%	6%	25%	47%	22%
- si zlepšil/a své finanční vyhlídky do budoucna.	6%	13%	25%	34%	22%
- získal/a pracovní návyky a lépe zvládám dodržovat pracovní disciplínu.	6%	19%	31%	25%	19%
- se naučil/a lépe pracovat v týmu.	31%	31%	19%	6%	13%
- si zvýšil/a celkové sebevědomí.	16%	41%	16%	9%	19%
- se více zapojil/a do společnosti.	28%	19%	34%	6%	13%

Zdroj: Dotazníkové šetření CS, N=32

Absolventi celého projektu (včetně zahraniční stáže) byly v hodnocení přínosů projektu více optimističtí. 96 % respondentů souhlasilo s výrokem „díky projektu jsem si zvýšil/a své znalosti a dovednosti“. Nejméně respondentů (47 %) souhlasilo s výrokem „díky projektu jsem získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu. Absolventi zahraniční stáže souhlasí se všemi výroky častěji než podpořené osoby, které na stáž neodjely.

Tabulka 25 Míra souhlasu s výroky - respondenti, kteří absolvovali zahraniční stáž

Díky projektu jsem:	Rozhodně souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím	Neodpověděl/a
- získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu.	10%	37%	26%	15%	11%
- se naučil/a lépe hledat práci.	32%	43%	19%	5%	1%
- si zvýšil/a své znalosti a dovednosti.	59%	36%	3%	0%	1%
- získal/a pracovní praxi.	59%	31%	8%	0%	2%
- si finančně přilepšil/a.	45%	40%	20%	21%	10%
- si zlepšil/a své finanční vyhlídky do budoucna.	41%	43%	29%	13%	10%
- získal/a pracovní návyky a lépe zvládám dodržovat pracovní disciplínu.	40%	32%	20%	8%	1%
- se naučil/a lépe pracovat v týmu.	44%	37%	14%	3%	1%
- si zvýšil/a celkové sebevědomí.	55%	29%	12%	2%	2%
- se více zapojil/a do společnosti.	48%	37%	12%	1%	1%

Zdroj: Dotazníkové šetření CS, N=91

Rozdíly mezi odpověďmi zmíněných dvou skupin respondentů jsou statisticky významné u všech výroků kromě výroku „díky projektu jsme se naučil/a lépe pracovat v týmu“.²⁸

Dále jsme analyzovali, zda rozdílně odpovídali osoby s vysokoškolským vzděláním. Opět je nutné brát na zřetel, že se jedná o pouze průběžné výsledky. Osob s vysokoškolským vzděláním je v souboru zatím pouze 27. Tito respondenti v nejvyšší míře souhlasili s výrokem „díky projektu jsem si zvýšil/a své znalosti a dovednosti“ (89 %). Naopak nejméně často souhlasili s výrokem „díky projektu jsem získal/a pracovní návyky a lépe zvládám dodržovat pracovní disciplínu“ (41 %).

Tabulka 26 Míra souhlasu s výroky – respondenti s vysokoškolským vzděláním

Díky projektu jsem:	Rozhodně souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím	Neodpověděl/a
- získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu.	7%	41%	15%	30%	7%
- se naučil/a lépe hledat práci.	0%	52%	37%	11%	0%
- si zvýšil/a své znalosti a dovednosti.	52%	37%	11%	0%	0%
- získal/a pracovní praxi.	48%	22%	7%	19%	4%
- si finančně přilepšil/a.	30%	33%	11%	22%	4%
- si zlepšil/a své finanční vyhlídky do budoucna.	30%	26%	22%	19%	4%
- získal/a pracovní návyky a lépe zvládám dodržovat pracovní disciplínu.	15%	26%	37%	22%	0%
- se naučil/a lépe pracovat v týmu.	19%	41%	30%	11%	0%
- si zvýšil/a celkové sebevědomí.	41%	41%	11%	7%	0%
- se více zapojil/a do společnosti.	33%	33%	26%	7%	0%

Zdroj: Dotazníkové šetření CS, N=27

V rámci souboru osob s nižším než vysokoškolským vzděláním nejvíce respondentů (83 %) souhlasilo s výrokem „díky projektu jsem si zvýšil/a své znalosti a dovednosti“. Naopak nejméně respondentů (39 %) souhlasilo s výrokem „díky projektu jsem získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu“.

²⁸ Fisherův exaktní test, p-hodnoty v závorce: - získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu (0,035); - se naučil/a lépe hledat práci (0,031); - si zvýšil/a své znalosti a dovednosti (0,000); - získal/a pracovní praxi (0,000); - si finančně přilepšil/a (0,000); - si zlepšil/a své finanční vyhlídky do budoucna (0,000); - získal/a pracovní návyky a lépe zvládám dodržovat pracovní disciplínu (0,000); se naučil/a lépe pracovat v týmu (0,053); - si zvýšil/a celkové sebevědomí (0,000); - se více zapojil/a do společnosti (0,000).

Tabulka 27 Míra souhlasu s výroky – respondenti s nižším než vysokoškolským vzděláním

Díky projektu jsem:	Rozhodně souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím	Neodpověděl/a
- získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu.	9%	29%	28%	18%	16%
- se naučil/a lépe hledat práci.	39%	34%	16%	7%	4%
- si zvýšil/a své znalosti a dovednosti.	48%	35%	9%	1%	6%
- získal/a pracovní praxi.	44%	26%	11%	11%	7%
- si finančně přilepšil/a.	34%	28%	16%	14%	8%
- si zlepšil/a své finanční vyhlídky do budoucna.	30%	33%	21%	7%	8%
- získal/a pracovní návyky a lépe zvládám dodržovat pracovní disciplínu.	35%	29%	19%	9%	7%
- se naučil/a lépe pracovat v týmu.	47%	34%	11%	2%	5%
- si zvýšil/a celkové sebevědomí.	46%	29%	14%	3%	8%
- se více zapojil/a do společnosti.	46%	32%	16%	1%	5%

Zdroj: Dotazníkové šetření CS, N=96

Odpovědi se s ohledem na dosažení vysokoškolského vzdělání statisticky významně liší u výroků „díky projektu jsem se naučil/a lépe hledat práci“, „díky projektu jsem získal/a pracovní návyky a lépe zvládám dodržovat pracovní disciplínu“ a „díky projektu jsem se naučil/a lépe pracovat v týmu“.²⁹

Na závěr dotazníku se mohl každý účastník volně vyjádřit k dalším přínosům projektu. Otázka nebyla povinná, a tak návratnost odpovědí poklesla na necelé dvě třetiny. Přesto byly výpovědi respondentů kategorizovány a nejčtenější z nich uvedeny do tabulky č. 28. Nejvíce účastníkům projekt dále přinesl nové kontakty - poznali nové zajímavé lidi a přátele. Respondenti také získali nové zkušenosti, a to nejen pracovní, ale i životní. Obecně lze ze všech výpovědí dotazníkového šetření i fokusních skupin shrnout, že projekt účastníkům dal novou motivaci a inspiraci do života, rozšířil jim obzory, účastníci získali nadhled a pozitivní postoje, podpořil jejich chuť poznávat, cestovat a dále se vzdělávat či realizovat.

²⁹ Fisherův exaktní test, p-hodnoty v závorce: - získal/a stálé zaměstnání i po skončení projektu (0,312); - se naučil/a lépe hledat práci (0,000); - si zvýšil/a své znalosti a dovednosti (0,779); - získal/a pracovní praxi (0,829); - si finančně přilepšil/a (0,742); - si zlepšil/a své finanční vyhlídky do budoucna (0,497); - získal/a pracovní návyky a lépe zvládám dodržovat pracovní disciplínu (0,028); se naučil/a lépe pracovat v týmu (0,005); - si zvýšil/a celkové sebevědomí (0,359); - se více zapojil/a do společnosti (0,152).

Tabulka 28 Co dalšího projekt přinesl podpořeným osobám

Co dalšího projekt přinesl?	Počet výskytů
Nové kontakty	34
Nové zkušenosti	12
Nezapomenutelný zážitek	11
Nic dalšího mě nenapadá	10
Jazykové dovednosti	9
Poznání nové kultury, zvyklostí, způsobu života	5
Rozhled	5

Zdroj: Dotazníkové šetření; N=70

V následující tabulce uvádíme výběr odpovědí z otevřených otázek dotazníkového šetření:

„Projekt mi otevřel nové možnosti; pomohl mi odstartovat vlastní kariérní život.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Projekt mi přinesl nové pracovní zkušenosti, seznámení se s novými lidmi ze zahraničí, poznání jiné kultury a jazykové dovednosti.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Novou perspektivu, směr, kterým se chci vydat.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Jsem velice ráda, že jsem dostala možnost účastnit se tohoto projektu. Kromě neocenitelné praxe v oboru architektury a stavitelství, jsem si zlepšila své jazykové dovednosti, poznala spoustu nových přátel (jak českých, tak zahraničních) a celkově si rozšířila obzory. Zároveň ve mne projekt podpořil chuť dále cestovat a učit se jazyky. Na 4 měsíce strávené na prosluněném ostrově Malta budu vždy vzpomínat jen v tom nejlepším.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Změnil mi život!“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Novou motivaci a inspiraci, rozšíření obzorů, pracovní pokrok a osobnostní pokrok, ujasnění záměrů.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Nové zkušenosti, nové známé, osamostatnění se.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Celkový pocit spokojenosti.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Znalosti v jazyce. Nehledět na ostatní a starat se o sebe a svojí práci.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Lepší nadhled nad tím, co chci v životě dělat, a to v čem se chci zdokonalovat.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

„Nové přátelství, důvěřovat lidem kolem sebe, více si věřit.“ (Výstupní dotazník – podpořená osoba)

Také respondenti skupinové diskuze v závěru hodnotili přínos zahraniční stáže, jakožto stěžejní aktivity projektu. Podpořené osoby si většinou uvědomovaly pozitivní vliv stáže na zvýšení jejich osobních kompetencí. Jsou nyní schopni lépe uplatnit své znalosti, dovednosti a schopnosti nabyté během účasti v projektu popř. již dříve v rámci studia či předchozí práce. Tím se jim rozvíjí sebedůvěra a sebevědomí. Dokáží lépe reflektovat sami sebe, mít nějaký cíl a ambice. Respondenti se shodli, že se daleko více osamostatnili, převzali za sebe zodpovědnost a jsou schopni řešit nahodilé a složitější situace.

„Mně to asi dalo osobně víc, než jsem očekávala, vůbec jsem nevěděla, do čeho jdu, pak se to nějak rozjelo, že mi to dalo novou myšlenku, s čím chci pracovat, udělala jsem si živnostenský list, předtím jsem chtěla být na volné noze, ale nevěděla jsem, s čím začít. Nevěděla jsem nikdy, co a jak (...).“ (FG Praha – podpořené osoby)

„Když jdete na ten pohovor, už reagujete jinak, nejste tak nesmělá a bázlivá.“ (FG Praha – podpořené osoby)

„Ta zodpovědnost člověka a i nějaké hospodaření s penězi.“ (FG Ostrava – podpořené osoby)

„(...) Ta stáž pro mě byla skvělá, to sebevědomí, člověk si zkusil, že dokáže něco dělat, dokáže to dělat v pohodě, a přesně na těch pohovorech člověk najednou k tomu přistupuje s jiným klidem, než když je roztěkaný a nezná svoji hodnotu, to je pocit pro mě, který jsem si přivezl, možná hodnotnější než nějaký certifikát z němčiny.“ (FG Praha – podpořené osoby)

„Že jsou věci víc o mě než o tom okolí, tam jsem si to potvrdila, že já jsem ten, kdo to má v rukou.“ (FG Ostrava – podpořené osoby)

„Taková ta samostatnost, že člověk hned nezavolá domů, ať si pro něj přijedou, že mu ujelo MHD.“ (FG Ostrava – podpořené osoby)

„(...) Řešení nahodilých situací, všechno dopředu si nenaplánujete, jste odkázaný sami na sebe v té práci, to taky souvisí s tím sebevědomím, často si řeknu, co tady řeším, byla jsem na Maltě a vyřešila jsem tam spoustu složitějších věcí, byť je to banalita (...).“ (FG Praha – podpořené osoby)

„Jít za tu svojí komfortní zónu, museli jste se třeba něco zeptat, i když jste věděli, že se nezeptáte správně, ale museli jste získat tu informaci, pak jste se vrátili do České republiky a tohle vám zůstalo.“ (FG Praha – podpořené osoby)

„To vědomí toho, že si poradím kdykoli.“ (FG Ostrava – podpořené osoby)

Kromě posílení měkkých kompetencí respondenti skupinové diskuze vnímali pozitivní efekt i na úrovni praktických přínosů. Účastníci získali praxi, která jim dopomůže k získání zaměstnání. Nejen nabytím sebevědomí a zkušeností jako takových, nýbrž možností uvést praxi do životopisu a hovořit o ní v rámci pracovního pohovoru apod. Dále si zlepšili jazykovou vybavenost, jsou schopni aktivně používat cizí jazyk, získali kvalifikaci (např. formou rekvalifikačního kurzu) a mají nové zahraniční i tuzemské kontakty (realizátoři projektu, jiní účastníci), které mohou dále využít např. při hledání zaměstnání.

V rámci diskuze jsme mapovali situaci účastníků na pracovním trhu po absolvování zahraniční stáže. Nově zaměstnaní respondenti připouštějí, že účast v projektu jim k získání zaměstnání napomohla. Pochvalují si právě získání praxe, která některé účastníky nasměrovala natolik, že si našli práci v oboru, ve kterém stáž absolvovali. Zaměstnání prý získali také díky zlepšení se v cizím jazyce, nejen zvýšením jazykové úrovně, ale odstraněním zábran pro navštěvování pohovorů s požadavkem na cizí jazyk.

Respondenti, kteří doposud v zaměstnání nejsou, své postavení na trhu práce vysvětlovali tím, že jsou zpátky ze stáže teprve krátce, plánují návrat do školy, řeší změny v osobním životě nebo nenalezli vhodnou nabídku, jež by je oslovila.

Pro zajímavost přikládáme tabulku návratu do denního vzdělávání, jež plánuje 19 % respondentů. Naopak 41 % tuto možnost určitě nezvažuje.

Tabulka 29 Plánování návratu do vzdělávání

Návratu do vzdělávání	Podíl respondentů
Určitě ano	6%
Spíše ano	13%
Spíše ne	22%
Určitě ne	41%
Nevím	18%
Celkový součet	100%

Zdroj: Dotazníkové šetření CS; N=126

V porovnání s předběžnými výsledky z výstupního dotazníku se vnímání měkkých přínosů oběma skupinami respondentů nijak zásadně neliší. Reakce z fokusních skupin jsou však rozvinutější a právě akcentují význam práce s měkkými dovednostmi mladých. Výpovědi respondentů vystihují všední problémy dnešní mladé generace. Je pro ně typické hledání sebe sama, nesamostatnost a zmatek pramenící z nepřehledného množství možností a stále se zrychlujícího životního tempa. Účast v projektu, zejména zahraniční stáž, jim dle jejich slov „otevřela oči“, umožnila jim vybočit ze zaběhlých stereotypů a nastartovala či nasměrovala jejich životní dráhu.

Celkově respondenti vnímali účast v projektu pozitivně, doporučili by ji ostatním, a to právě z důvodů uvedených výše. Zahraniční pobyt mnohé z nich namotivoval, nasměroval k novým aktivitám, dodal jim jistotu, odvahu a ukázal jim nový pohled na svět.

8 Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled evaluačních otázek	7
Tabulka 2 Projekty ÚP	13
Tabulka 3 Regionální rozložení respondentů	16
Tabulka 4 Ukončení vzdělávání dle stupně vzdělání	18
Tabulka 5 Obor nejvyššího dosaženého vzdělání dle stupně vzdělání.....	19
Tabulka 6 Počet let práce dle stupně vzdělání	20
Tabulka 7 Počet let práce osob se základním vzděláním vzhledem k ukončení účasti v denním vzdělávání.....	20
Tabulka 8 Délka hledání práce před vstupem do projektu	21
Tabulka 9 Počet hodin hledání práce týdně.....	22
Tabulka 10 Podniknuté kroky v posledních 6 měsících před vstupem do projektu - osoby s diferencí	22
Tabulka 11 Nejvyšší dosažené vzdělání – podpořené osoby IS ESF	24
Tabulka 12 Typ znevýhodnění – podpořené osoby IS ESF	25
Tabulka 13 Rozsah podpory – podpořené osoby IS ESF	25
Tabulka 14 Dostatek pracovních příležitostí	26
Tabulka 15 Dostatečná pracovní praxe	27
Tabulka 16 Hlavní důvod nezaměstnanosti.....	28
Tabulka 17 Očekávání od účasti v projektu – získání stálého zaměstnání.....	30
Tabulka 18 Očekávání od účasti v projektu.....	30
Tabulka 19 Způsob prvního kontaktu respondenta s projektem	34
Tabulka 20 Spolupráce se zahraničním partnerem	35
Tabulka 21 Aktivity projektu	37
Tabulka 22 Délka účasti v projektu - popisné statistiky	42
Tabulka 23 Míra souhlasu s výroky - všichni respondenti.....	55
Tabulka 24 Míra souhlasu s výroky - respondenti, kteří neabsolvovali zahraniční stáž.....	55
Tabulka 25 Míra souhlasu s výroky - respondenti, kteří absolvovali zahraniční stáž.....	56
Tabulka 26 Míra souhlasu s výroky – respondenti s vysokoškolským vzděláním	57
Tabulka 27 Míra souhlasu s výroky – respondenti s nižším než vysokoškolským vzděláním.....	58
Tabulka 28 Co dalšího projekt přinesl podpořeným osobám	59
Tabulka 29 Plánování návratu do vzdělávání	61

Seznam grafů

Graf 1 Harmonogram projektů výzvy 32	10
Graf 2 Specifická míra nezaměstnanosti	11
Graf 3 Věkové složení respondentů	16
Graf 4 Nejvyšší stupeň dosaženého vzdělání	17
Graf 5 Respondenti se zdravotním postižením	17
Graf 6 Ukončená účast v denním vzdělání.....	18
Graf 7 Počet let práce	19

Graf 8 Situace respondentů na trhu práce 1 měsíc před vstupem do projektu	21
Graf 9 Dávky a příspěvky od státu obdržené jeden měsíc před vstupem do projektu	23
Graf 10 Věk při vstupu do projektu – podpořené osoby IS ESF	24
Graf 11 Postavení na trhu práce před vstupem do projektu – podpořené osoby IS ESF.....	26
Graf 12 Dostatečná pracovní praxe podle odpracovaných let.....	27
Graf 13 Celková délka účasti v projektu	41
Graf 14 Délka účasti v projektu - fáze	41
Graf 15 Situace po ukončení účasti v projektu – podpořené osoby IS ESF	47
Graf 16 Podíl nově zaměstnaných osob nebo OSVČ s ohledem na dosažené vzdělání	47
Graf 17 Podíl osob, které získaly kvalifikaci, s ohledem na dosažené vzdělání.....	48
Graf 18 Podíl osob, které se nově zaregistrovali na ÚP ČR, s ohledem na dosažené vzdělání	49
Graf 19 Bariéry vstupu na trh práce	50
Graf 20 Sebehodnocení.....	52
Graf 21 Znalost cizího jazyka	53

Seznam obrázků

Obrázek 1 Míra nezaměstnanosti v kategorii 15 až 24 let v regionech NUTS2.....	12
--	----